

2012 nr 3
Fåglar
i Närke

Stefan Larsson

Fåglar i Närke

Årg 35

2012 Nr 2

Närkes Ornitologiska Förenings medlemstidning

Redaktör och layout

Åke Lorin Brantströms gränd 12, 702 28 Örebro,

Tel. 019-24 49 32, 070-326 90 02.

E-post: ake.lorin@telia.com

Manusstopp

för Fåglar i Närke 2012 nr 4 är den 15 nov.

Närkes Ornitologiska Förening

En ideell regionalförening av Sveriges Ornitologiska Förening, SOF.

Medlem i Närkes Ornitologiska Förening blir man genom att sätta in årsavgiften

på plusgiro 430 33 22-4 eller bankgiro 5747-3357.

Årsavgiften är för vuxen 160 kr, för familjemedlem

40 kr (erhåller ej medlemstidning), för ungdoms-

medlem (13-20 år) 80 kr och barn (1-12 år) 40 kr.

Medlem i NOF erhåller vår medlemstidning som utkommer med fyra nummer per år.

Redaktionsgrupp

Ann-Margret Elmroth, Tel. 019-32 01 83,
070-637 15 95. E-post: elmroth@telia.com

Magnus Helleryd, Tel. 019-298 692, 070-238 37 93

E-post: magnushelleryd@hotmail.com

Marianne Johansson, Tel. 019-36 17 75,

070-656 63 69. E-post: marianne-j@telia.com

Helny Olsson, Tel. 019-29 90 03, 070-576 29 81.

E-post: helny@telia.com

Adressändringar sänds till:

Närkes Ornitologiska Förening

c/o Hans Waern, Box 42, 692 21 Kumla.

E-post: hans@ekonoma.se

NOF:s föreningslokal

För sammanträden, litteratur, utställningsmaterial, holkar m m. Källarlokal med ingång gavel på gårds- sidan. Adress: Hagmarksgatan 9, Örebro.

NOF:s hemsida: www.nofnet.se

Du är välkommen att besöka NOF:s hemsida där du finner information om föreningens verksamhet.

HAR DU EN SKRUV LÖS?

NATUR

BOKHANDELN

www.naturbokhandeln.se

info@naturbokhandeln.se
tel. 0485 - 444 40
Stenhusa gård
Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

Ordföranden har ordet

Hans Waern

Ute är det mulet väder och septembervinden friskar i bland äppleträden i trädgården. Det har helt plötsligt blivit höst. Hösten är en härlig årstid med alla sina vackra färger och stora mängder med flyttande och rastande fåglar. Skaror av fågel passerar nu mot söder. Vid Kvismaren fylls det på med tranor och tranräknarna har räknat in över 11 800 ex., vilket är ett augustirekord och en imponerande mängd.

Vill du skåda tillsammans med andra skådare, så passa på att följa med på våra exkursioner runt om i Närke markerna, där kunniga exkursionsledare guidar i olika fågelområden. Passa även på att besöka våra föreningsmöten, där vi har intressanta föredrag i olika ämnen inom vår fågelvärld. Det brukar vara mycket givande föredrag.

I föreningen får vi svara på fler och fler remisser angående olika fågel skyddsärenden. Flera handlar om vindkraft. Den vindkraftspark som planerades nere i Brevensskogarna har stoppats tills vidare på grund av att detta är känsliga fågelmarker med hänsynskrävande arter. En framgång för naturvärden. Det är bara att hoppas att exploatörerna inte återupptar sina planer där. Flera andra vindkraftsparker har planerats, där vi har lämnat remissvar. På vår hemsida kommer vi så småningom att lägga ut våra remissvar. Askersunds och Laxå kommuner har gjort upp en vindkraftsplan, där vi bidragit med synpunkter på var det är extra känsligt med vindkraft. Vi vill dock poängtera att styrelsen inte är negativ till vindkraft. Det gäller bara att placera anläggningarna på platser som inte har höga naturvärden. I vissa fall har vi inte haft några invändningar mot vindkraft. Problemet är att det ofta planeras vindkraftsverk där det är känsligt ur naturvårdssynpunkt. Vi har vidare svarat på remisser om järnvägsdragningar, utökning av grustag, fågeljakt och naturreservatsbildande. Det

är Ulf Jorner i styrelsen som brukar formulera våra svar.

Vad gäller NOF:s hemsida kan vi informera om att vi planerar att lägga in den på SOF:s sidor. Arbete pågår med att föra över information och vi beräknar att vi ska vara färdiga med det i början på nästa år. Vill ni se ett exempel på hur hemsidan kommer att se ut kan ni titta på Medelpads eller Bohusläns ornitologiska föreningar. De finns redan på SOF:s system. Ni kommer även i fortsättningen att kunna nå NOF:s hemsida via www.nofnet.se.

I Ungdomsgruppen har det blivit lite förändringar på personsidan. Jag vill passa på och tacka Ann-Margret Elmroth, som nu slutar efter flera års arbete med Ungdomsgruppen. Tack för ditt engagemang där! Ett nytilskott som ledare har vi fått. Vi får välkomna Anders Bro, som kommer att hjälpa till med att samordna och planera utflykter m.m.

Ett annat evenemang som ni kan se fram emot nästa år är SOF:s årsmöte som vi i Närke ska anordna helgen 19-21 april. Boka in den helgen, det brukar vara många intressanta föredragningar.

Till slut får jag passa på och önska er alla en skön och härlig höst med många trevliga fågelobservationer. Väl mött i markerna!! ◀

Nya NOF-medlemmar

Under perioden maj till och med 9 september har nedanstående medlemmar registrerats. Alla hälsas välkomna i föreningen.

Claes-Göran Carlsson, Skinnskatteberg
Gunilla Lagesson, Lagmansgatan, Örebro
Birgitta Magnusson, Karlhällsvägen, Örebro
Pierre Blanksvärd, Vattugatan, KUMLA

Omslagsbild: *Kärrensnäppa Calidris alpina* en akvarell av Staffan Ullström

Kärrensnäppan är jämte mosnäppan Sveriges allmännaste småvadare, 18-20 cm lång, och har nästan lika korta ben som mosnäppan, 2,5 cm. Häckar gör den på myrar och hedar i fjälltrakterna i Europa, Asien, Grönland och Nordamerika. Höst och vår visar den upp sig på vadarstränder i hela Sverige, oftast flockvis. Flockarna kan komma långt ifrån eftersom de asiatiska kärrensnäppornas flyttrutt går över Sverige ner till Europas och Afrikas västkuster och tvärtom. Det finns dock en sydligare ras med något kortare och rakare näbb som kan häcka och rentav övervintra vid Öresund och på södra Öland.

Vår och sommar är det lätt att känna igen de adulta kärrensnäpporna. De är ensamma bland småvadarna om att ha svart buk. Andra kännetecken är den endast i spetsen något nedböjda svarta och glänsande näbben, de svarta, korta benen, de svagt markerade vita vingbanden och den brokiga ryggen i rödbrunt,

vitt och svart. Där buken inte är svart är den vitaktig med längsgående mörka streck. Vid ruggningen försvinner den svarta bukfläcken och de vuxna blir gråfärgade med vit buk. Ungfågeln påminner om de vuxna i vinterdräkt.

Att ta sig tid att följa en flock kärrensnäppor med blicken när den slagit sig ner på ett matställe under flytten är fascinerande. Kärrensnäppan är en ivrig och energisk fågel. Den trippar fram på de korta benen med näbben beredd att borra fram ett småkryp från botten. Det är gjort på mindre än en sekund, trippandet fortsätter liksom näbbsökandet med näbben. Lite hinner den dock med att småprata med artfränderna runtomkring. Plötsligt flyger hela flocken i samlad formation upp, svänger hit och dit, vänder, och visar upp den svarta (eller vita) buken lutar åt andra hållet och en helt annorlunda färg glimtar till. Snabbt går det, det är omöjligt att förstå hur allt kan ske sam-

NOF:s styrelse

Ordförande och kassör

Hans Waern, Vilebacken 45, 692 36 Kumla,
Tel. 019-58 20 18, 070-492 53 51
E-post: hans@ekonoma.se el. hans.waern@telia.com

Vice ordförande och programansvarig

Ulf Jorner, Måbärsvägen 11, 703 75 Örebro,
Tel. 019-31 21 46, 070-661 66 55
E-post: ulf.jorner@spray.se

Sekreterare

Lena Holm, Alnängsgatan 8, 703 62 Örebro,
Tel. 019-33 22 18, 0732-601 601
E-post: holm.lena@gmail.com

Övriga ledamöter

Kent Halttunen, mediakontakt
Nygård, Norra Folkavi, 71991 Vintrosa
Tel. 019-18 99 41, 070-216 11 30
E-post: kent.halttunen@tele2.se

Bengt Jalsborn, försäljningsansvarig

Vallnäs vägen 3, 703 58 Örebro,
Tel. 019-12 70 80, 070-113 47 99
E-post: b.jalsborn@glocalnet.net

Ronnie Lindqvist, exkursionsansvarig,

Bertil Waldéns gata 6, 702 15 Örebro,
Tel. 019-10 23 33, 070-262 14 17
E-post: lindqvist_ronnie@hotmail.com

Ami Sundén, tjejgruppssamordnare

Visthusgatan 6, 702 26 Örebro
Tel. 019-12 62 66, 070-944 73 00
E-post: amisunden@hotmail.com

Suppleanter

Håkan Carlestam, bitr. exkursionsansvarig

Engelbrektsgatan 13B, 702 12 Örebro
Tel. 070-531 14 20
E-post: carlestam@gmail.com

Rolf Hagström, bitr. exkursionsansvarig

Vreta Gård 207, 692 93 Kumla
Tel. 019-23 44 75, 076-142 17 21
E-post: rolf.hagstrom@gmail.com

tidigt och likadant för hela flocken. Ju större flocken är, desto mer böljar den fram. Den tar en runda till åt andra hållet och i bästa fall återvänder den till det ursprungliga stället eller kommer fåglarna i spridd formation under ivrigt matsökande från landningsplatsen i det grunda vattnet efter en stund. Har man tur hörs under hela flygturen deras klirrande lockläte.

En tur till Oset kan rekommenderas just nu i september och lite in i oktober när ungfåg-larna åter upp sig i Rosenbergspölen. För för-

sta gången på flera år kan man stå på Tvärvä-gen med de orädda fåglarna nästan nedanför fötterna. Rena livsglädjescenerna utspelas där med kärnsnåppor i huvudrollen.

De har ruvats som grågröna ägg i en enkel bale i gräset och sedan vårdats av både far och mor tills de blivit så mogna att föräldrar-na kan flytta söderut. När ungarna flyger lite mer rutinerat ger de sig av söderut. I april-maj återkommer de, alla med en präktig svart buk-sköld.

Exkursion till Yxnäset/ Segersjö 9 april

Gunnar Nilsson

Trots en dyster prognos med hot om regn under dagen och en minusgrad på morgonen samlades 23 personer vid P-platsen/Bondevrak kl 09.00. Den värmeperiod som varit under sista halvan av mars gjorde att Hjälmarens nu var helt isfri och att fåglarna var spridda i sjön. Det blev något av örnarnas dag med 7 havs-örnar i luften samtidigt och även med örnar på nära håll runt Yxnäsa udde. Örnarna verkade stormtrivas i den tilltagande SV-vinden. Under promenaden till och från parke-ringens kunde vi bland annat njuta av bo-finkar, rödhakar, sädesärlor, gröngöling, gärdsmyg, järnsparv, kungsfågel, gul-sparvar, mindre hackspett och taltrast. I vikarna noterades 9 salskrakar, 5 bruna kärr-hökar, 3 fiskgjusar, 4 gråhäger, 37 knölsva-nar, 18 snatteränder, 6 sothöns, 6 storskrakar,

Foto: Gunnar Nilsson

4 vigg, 4 sångsva-nar och en rördrom. Den brasa som i van-lig ordning tändes på udden värmdes sär-skilt bra denna ky-liga dag med till-tagande vind och de ”brända korvar-

Från vänster två okända, Gunnar Ahlgren, Gun-Britt Ahlgren, Malte Gustafsson, Ingrid Pettersson, Ove Åkesson, och Ingvar Gustavsson.

na” smakade faktiskt riktigt gott. Utanför udden fanns ca 100 skäggdoppingar utspridda tillsammans med 18 storskarvar. Exkursionen avslutades vid Segersjö dammar där tranorna och gråhakedoppingarna hade anlänt och där en pilgrimsfalk drog mot NO strax innan regnet började. Totalt sågs 57 fågelarter under exkursionen och ny på aprillistan, som nu har 104 arter, blev pilgrimsfalk. ◀

Skådning och oväder i Stockholms skärgård 14 april

Ronnie Lindqvist

SMHI hade lovat bra väder, men kanske någon nederbörd i Stockholms skärgård inför dagen för vår resa. Glada i hågen begav vi oss av från Örebro tidigt på lördagsmorgonen den 14 april, fjorton personer i fyra bilar. Den femtonde skulle hämtas upp i Stockholm. I de västra förorterna började det snöa, och snöfallet tilltog vartefter vi närmade oss vårt mål. På Björkviks brygga låg blötsnön 15 cm djup, och många bilar hade med svårighet tagit sig ända fram trots nedböjda träd och andra snöhinder. Båten anlände också så småningom,

även den var försenad i snöstormen, och vi kunde till slut, tillsammans med ca 30 stockholmsskådare, äntligen komma iväg.

Bakgrunden till detta var att medlemmarna i NOF blivit inbjudna att delta i Stockholm Ornitologiska Förenings, StOF, säsongspremiärtur med M/S Josephine, en båt som är specialkonstruerad för naturturister. Det skulle till slut visa sig bli en mycket lyckad dag, trots att det horisontella snöfallet fortsatte i stort sett hela tiden vi var till sjöss.

Skärgården är en mycket exotisk miljö för oss inifrån landet. Fågellivet är rikt, speciellt i flyttningstider. En sak som många av hos hade sett fram emot var alfaglarnas sång. Vi fick slå detta ur hågen eftersom vinden tjöt och gjorde det omöjligt att höra något alls. När vi i sakta mak tog oss fram mellan öar och skär samlades många på båtens övre däck för att se vilka fåglar som erbjöds. Guiden ropade ut allt i högtalarna så att ingen skulle missa något, och visst fanns det fåglar att titta på. Ejdrar låg överallt och havsörnar drog omkring. Vi passerade både obobodda och bebodda öar och våra tre duktiga guider hade mycket att berätta, om fåglar och människor i skärgården. Även här har människor och storskarvar ett komplicerat och inte helt friktionsfritt förhållande. Vår guide som i vardagslag jobbar med naturskyddsfrågor på Länsstyrelsen berättade att de flesta försök att decimera skarvstammen på häckningsöarna slutade med att de bosatte

sig någon annanstans, oftast på mer olämpliga ställen. Problematiken känns igen.

Efterhand kom vi längre ut i yterskärgården och nu började alfaglarna dominera. Flock efter flock lät sig skådas och be-

Skulle båten komma? Jan-Olov Ragnarsson, Ronnie Lindqvist nästan helt skymd, Ulf Jorner i mitten, Kerstin Signal, Ann-Margret Elmroth, Amy Sundén med rygsäck och Hans Börjesson i kepsen undrar.

Foto: Åke Lorin

Bidrag till fåglar

Örebro läns landstings Vilt- och Naturvårdskommittén har i år, 2012, delat ut 200 000 kr till åtta naturprogram. Bland andra föreningar har:

Närkes Ornitologiska Förening fått 20 000 kronor för att fortsätta sin inventering i Närke, den så kallade Atlasinventeringen, som rör Närkes häckande fåglar.

Sveriges Ornitologiska Förening, tillsammans med föreningen Kvismare Fågelstation fått 50 000 kronor för att forska på varför ortolansparven minskat i våra odlingslandskap.

Stiftelsen Tysslingen fått 20 000 kronor för sin årliga svanmatning, som lockar tusentals svanar och besökare varje år. ◀

Foto: Hans Börjesson

Jodå, båten Josephine kom och vi kunde påbörja skådandet. Ombord var det mycket drägligt och kaffet med smörgås smakade bra.

Foto: Åke Lorin

undras. Även här var det ofta havsörnar som satte fart på andra fåglar. En och annan tobisgrissla kunde också ses. Nu visade det sig att vädret inte tillät att vi gick ut till ön Norsten, men vi landsteg på Stabbo, en ö med en nedlagd militärförläggning som StOF ofta besöker på de här resorna. Nu kunde vi med tubkikarna kolla in lite mer sträckande fåglar. Flockar med storspovar, ringduvor och småfågel, och dessutom en och annan storlom, skäggdopping och ormvråk drog förbi på väg norrut. Två gravänder såg vi också och guiderna berättade att det är en expansiv art som etablerar sig mer och mer i skärgården. Havstrut, silltrut och gråtrut sågs lite överallt och i en vik. även fisktärna. Nog var det vår i luften trots vädret.

När vi hade artgenomgång visade det sig att vi allt som allt hade sett 53 arter fåglar, plus gråsäl som är relativt vanlig i dessa vatten. Ett imponerande antal havsörnar, 16 stycken, var en av dagens stora behållningar. Det är onekligen rätt miljö att se arten i, där den aktivt jagar ejder och annan sjöfågel.

Vi tackar våra guider Henrik, Mats och Rolf för en trevlig dag och hoppas på lite mer sol nästa år, för vi kommer gärna tillbaka. ◀

Klåvudden 29 april

Kent Halttunen

Nils-Erik Ström: På Klåvudden kan det komma vad som helst. Det brukar bli mellan fem och tio besök varje år.

Vissa dagar är det ingenting, men sedan kan det komma vad som helst. Det gör Klåvudden till en unik plats, menar han.

Ända sedan mitten av 1970-talet har Nils-Erik Ström från Ämmeberg åkt till Klåvudden för att skåda fågel. Mellan fem och tio besök brukar det bli varje vår, och det är från slutet av april och till i början av juni.

Sjörre och svärta är ju stadiga här. Förr kunde man se hundratals ejder som sträckte förbi, men nu är det bara enstaka, så visst har även jag sett minskningen, berättar Nils-Erik.

Som skådare på Klåvudden blir man luttrad, berättar han. Vissa dagar händer absolut ingenting, andra dagar är dimman så tjock att man blir glad över att höra en storspov flyga över huvudet. Klåvudden har också kallats Närkes

Nils-Erik Ström

Foto: Kent Halttunen

”Sahara”, eftersom det kan vara så stilla och öde på platsen.

Men så är det vissa magiska dagar, då kan vad som helst komma förbi, förklarar Nils-Erik.

Mina största ögonblick är när jag fick se islommarna, det var stort.

På den tidiga våren får man se sjöfåglarna på Klåvudden, lite senare under maj kommer de arktiska vadarna förbi. Men det går också att se en hel del kul under hösten. ◀

Dubbla dubbelbeckasiner

Ronnie Lindqvist

Foto: Torbjörn Arvidson

Att lyssna på dubbelbeckasinernas diskreta spel en kväll i början av maj, är en fin och mångårig tradition bland NOF:s medlemmar. Det är inte självklart att man får höra något. Minsta fel i väderleken gör företaget vanskligt. En vindpust överröstar spelet lätt och även ett stilla regn är tillräckligt högljutt för att omintetgöra en lyckad lyssning.

”Inställes vid regn eller blåst” hade vi skrivit i texten som påannonserat den här aktiviteten den 5 maj. Eftersom det blåste friskt hela dagen, var det tveksamt in i det längsta om det skulle bli något.

Jag bestämde mig till slut för att åka ut och meddela de som mot alla odds ändå trodde på gynnsamt kvällsväder.

Döm om allas förvåning när vi samlades vid Ruinen, Rännesta, och vinden lagt sig helt.

Inte en enda sekundmeter störde, men i början var det ganska tyst. Två buskskvättor sjöng ibland och utifrån sjön hördes den vanliga bakgrundskören av grönbenor och änder. Så småningom började också en rördrom tuta men i övrigt var det tyst. Vid 21.30-tiden gick en magnifik fullmåne upp och genast blev det lite mer fart på fåglarna. Ett par svaga spelläkten från en dubbelbeckasin hördes men bara av exkursionsledaren. Pressen och tvivlet från de andra deltagarna kändes i luften.

Kvart i 10 hände allt på en gång. En jorduggla började jaga mellan gårdarna, en dubbelbeckasin startade ett intensivt spel bara 25 – 30 meter från oss. Strax föll ytterligare en dubbelbeckasin in i spelet lite längre bort. Jordugglan vände och flög rakt emot oss, utmed den lilla traktörväg vi stod på. Den flög förbi nära, tittade lite förstrött åt vårt håll, men bestämde sig för att vi inte var farliga, passerade oss mycket fint och fortsatte ut mot sjön i riktning Svalnäs. Dubbelbeckasinerna spelade intensivt hela tiden och fullmånen har aldrig varit så stor. Kvällen kändes minst sagt magisk för oss fem som slutit upp. ◀

Stadsparken 12 maj

Ronnie Lindqvist

Lördagen den 12/5 var det än en gång dags för mikroskådning i Stadsparken, Örebro.

Vad skulle vi kunna vaska fram den här dagen, och skulle det komma någon?

SMHI hade lagt lite kyliga vindar och ett kompakt molntäcke över Närke. Det var precis som vanligt med andra ord.

Den här typen av fågellokal kan bjuda på överraskningar, smalnäbbad nötkråka, lundsångare och många andra har tidigare hedrat parken med

sin närvaro, och en överflygande, sjungande trädlärika hade sporrat exkursionsledaren vid en lunch på stadsträdgården tidigare den här våren.

Att skåda i city är en vanligare företeelse än man kanske tänker på.

Stockholmarna har sin betongskådning. Någon av dem kan faktiskt skryta med att ha sett en vattenrall på ett fönsterbleck i city. Vad skulle kunna slå den obsen?

Hyde Park i London fungerar som en flyttfågelmagnet och för de urbana Londonskådarna är det en given lokal för att skåda flyttfåglar på vår och höst.

Central Park på Manhattan, New York, är känd för att under lämpliga väderlägen ha stora mängder rastande tättingar mitt i storstaden. Vilken ynnest när man annars har flera mil stadstrafik till de konventionella fågellokalerna!

Kan vi matcha detta i Örebro? Sträckan mellan Stadsparken och våra fina lokaler Oset, Rynningeviken, Boglundsängen, Domarkärrret m fl. är nog lite för kort för att vi skulle kunna uppleva samma sak, men fågellivet är ändå synnerligen rikt och året om finns det något att titta på.

Den här dagen blev vi ett litet gäng som vandrade runt och fick ihop en blygsam artlista på 35 fågelarter. Deltagare från grannhusen fick träffa tillresta skådare. Nybörjare och mer er-

Björkrast

Foto: Torbjörn Arvidson

farna fick en trevlig förmiddag tillsammans med fåglar som tema.

Det upphör aldrig att förvåna hur mycket man upptäcker om man stannar upp och betraktar sin omgivning en stund. Björktrastens bo med ungar strax bredvid tennisbanorna har jag passerat otaliga gånger under våren på min väg till jobbet, utan att se det, utan att notera trastparets vedermödor. Bofinkshonan som byggde på sitt bo alldeles ovanför våra huvuden blev också en höjdpunkt. Sällan ger man de här små byggmästarna den uppmärksamhet de förtjänar.

Den grå flugsnapparen på Stora Holmen glädde oss länge med sina insektsfångarkonster, vilket fick bli en fin avslutning på en trevlig skådartur. ◀

Reträtten 16 maj

Marianne Johansson: text o bild

En kvällsexkursion vid Reträtten i Sörbyskogen onsdag den 16 maj med Ronnie Lindqvist.

Reträtten är ett område, beläget 2 km söder om Örebro centrum, på förkastningsbranten söder om staden. Området var från början en del av Södra Kungsladugårdens utmark. Reträtten fick sitt namn av krigsrådet Andersson, som under tjänstgöring i Svensk-franska kriget 1805-1810 tjänat ihop en förmögenhet. Efter hemkomsten från kriget byggde han en

Deltagare: Ann-Margret Elmroth, Torbjörn och Gudrun Wall, Gunilla Persson, Ronnie Lindqvist, Kerstin Signal, Lena Holm och Jonas Blücher.

bostad åt sig och sin maka på sluttningen söder om Örebro. Eftersom han pensionerat sig, kallade han sitt ställe Reträtten. "Reträtten brann ner i samband med en skogsbrand 1826, men platsen har sedan dess varit förknippad med namnet". Utdrag från Wikipedia.

Naturreseptatet Reträtten bildades 2010, och utgörs av 26,4 ha mark. Inom området finns många naturmiljöer på en liten yta. Det är en varierad blandskog med inslag av ädla lövträd, som ek och hassel. Det finns odlingsrösen och stengärdesgårdar som vittnar om ett äldre kulturlandskap. Bland arter som har hittats i naturreseptatet kan nämnas trolldruva, brudborste och rödblåra. Ett rikt stignät löper genom område med rastplatser och grillplatser. Fågellivet är mycket intensivt med våra vanligaste fågelarter som gärdsmyg, koltrast, svarthätta och lövsångare.

Mikroskådning – vilken enkel och bra form för fågelskådning!

Vi träffades vid parkeringen till naturreseptatet efter Glomman. Då reseptatet är tämligen nytt och p-platsen inte var markerad så var det problem att hitta dit. Ronnie fick göra en snabbbrusch efter några av flickorna som cyklade förbi och efter några mobilsamtal var slutligen alla på plats. Det blev precis så bra som vår guide Ronnie lovat med fågelsången som var mycket intensiv. Även myggorna var intensiva! Reträtten ingår i min atlasruta så jag ville vara där i god tid men Ronnie var redan på plats när jag kom och hade spanat in ett par stenknäckar som matade sina ungar som precis lämnat sitt bo, så det blev bingo direkt.

Det var en mycket skön promenad i skymningen och förutom fågelsången så hördes hejarop från Bern Arena där ÖSK spelade oavgjort 2-2 mot AIK. Vi hörde och såg ett 20-tal fågelarter, bl.a. bofinkar, svartvit och grå flugsnappare, ringduvor och trädkrypare. Vi skrämde upp en morkulla som säkert blev lika överraskad som vi. Matsäcken - inte att förglömma - intogs vid en av grillplatserna och smakade bra efter promenaden där även myggorna fick sig sitt till livs! Exkursionen avslutades efter cirka 2 timmar. ◀

Nattfågellyssning 1 juni

Rolf Hagström

trio tryck

Tel. 019-20 74 30 • Box 1504 • 701 15 Örebro
www.triotryck.se • triotryck@triotryck.se

har bidragit till detta nummer av
Fåglar i Närke

Ska vi eller ska vi inte? Väderprognoserna var ju som vanligt typ lovar-lovar inte-lovar-lovar inte osv. Till slut "ljusnade" det och Ronnie beslutade sig för att vi skulle genomföra det hela.

Fyra personer mötte upp och alltså for sex personer först till Lakdammarna på vägen mot Rynningeviken varifrån vi sedan fortsatte till Oset och vidare mot Kilsbergen via Karlslund, södra Tysslingen och Rumboholm. St Hällsjö mossen var ouppnåelig (skjutvarning!) och istället fick området kring Kärmenberget

Foto: Rolf Hagström

Lyssnare från v: Jonas Blücher, två ej namngivna och Kerstin Signal och Ronnie Lindqvist.

bli vårt slutliga mål.

Vädret blev allt bättre och bättre och utbytet blev gott. Rosenfinken är i och för sig väl inte att klassa som nattsångare, men den förgyllde vår tillvaro vid Rynningeviken, Oset och Karlslund. Näktergal, sävsångare, rörsångare, trädgårdssångare och svarthätta m fl. höll konsert på flera ställen och därtill kunde vi lägga kärrsångare och flodsångare, den sistnämnde vid Karlslund, där vi ägnade oss åt lite funderingar kring om det möjligen kunde vara två. Akustiska fenomen kanske förvirrade oss, för inte var det väl mer än en?

Busksångaren svek oss, liksom kornknarren på åkrarna runt Rumboholm.

I tätande skymning drog vi slutligen upp mot Kilsbergen med förhoppning om en annan sorts nattfåglar. Kvällens clou var måhända den sparvuggla Ronnie lyckades locka fram med sina visslingar och som tog sig en mycket närgången titt på sällskapet! Att påstå att den var orädd syns vara en underdrift, och vi fick huka oss några gånger. Hur det hade gått om vi inte hade hukat oss... nåja, den fick i alla

fall tydligt fram sitt budskap!

Vi knallade snällt tillbaka till bilarna och fortsatte exkursionen.

Morkulla hade vi som sällskap vid den obligatoriska fikapausen. Somliga hävdade att den regelbundet flög runt i en given rutt, och i väntan på nattskärrorna försökte vi undersöka sanningshalten i detta.

Vi tvingades nog inse att påståendet kanske inte alldeles

stämde överens med verkligheten. Eller hade vi två morkullor som flög runt med olika tidtabell?

Till kvällens upplevelser kunde vi också lägga det trolska ljus som skapade en stark vildmarkskänsla kring vattendragen nedanför höjderna. Det var bara älgarna i dimstråken som saknades. Mums för en fotograf! Men utan stativ blev det inga bilder av detta – en annan gång får bildskapande vara i fokus!

Nattskärra? Nja, det var väl måhända för kallt, ingen hörbar action. Dock - som tröst för halva sällskapet (de i Ronnies bil, till min förtrytelse!) - en individ som satt på vägen en kort stund när vi stannade till i Villingsberg för att säga "hej" till varandra för den här gången. ◀

Resan till Gotland och Stora Karlsö 24 - 27 maj

En reseberättelse av Elisabeth Svensson

Småtärna. Akvarell av Stefan Gustafsson

Torsdagen den 24 maj 2012 vid ettiden på natten anlände Håkan Carlestam, Ann-Margret Elmroth, Ingvar Gustafsson, Stefan Gustafsson, Leif Haldorson, Åke Lorin, Sven Nerman, Gunilla Persson, Kerstin Signal, Ami Sundén och reseledaren Ulf Jorner till **Rävhangens** vandrarhem i Visby. Jag, en NOF-medlem i förskingringen, närmare bestämt från Öland, hade anlänt något tidigare med färjan från Oskarshamn.

Det var dags för det stora skådaräventyret på Gotland, men först några timmars sömn.

Klockan 06:00 var det dags att lämna Rävhangen. De morgonpigga hann se och/eller höra 15 arter, bland annat svartmes, större hackspett, trädpiplärka och en flock björktrastar innan karavanen med fyra bilar drog mot

Från grottan norr om hamnen ser man ut över bryggan med siluetten av fågelbergen där bakom.

Tofta skjutfält. Knappt hade bilarna kommit in på den dammiga grusvägen förrän det blev fågelstopp, en grå flugsnappare identifierades och strax därefter trädlärka, buskskvätta, trädpiplärka, stenskvätta och det tycktes sitta en törnskata i varje buske. Vår närvaro orsakade stort kaos i en större strandpiparfamilj, vars ungar sprang omkring på vägen. Över **Nausme myr** seglade fjällvråken. Gök, ormvråk och skogsduvor observerades och visst var det kornknarren som hördes bort mot skogen?

Det var hög tid för fikapaus och vi följde efter ledarbilen med Ulf vid ratten till **Blåhäll**, som erbjöd en hänförande utsikt över ett nära spegelblankt hav med alfågel, tordmule, små- och storskrakar, tärnor och storlom. Det där med fika glömdes nästan bort!

Färden gick vidare längs med den vackra kusten via **Nyrevsudde** till **Vivesholm** och **Sagholmen**, som erbjöd både kust- och insjöobservationer. Här stod vi på rad vid våra kikare mitt bland orkidéer och följde skräntärnans flykt längs med strandkanten och räknade gråhäger, vigg och skärfläckor. Småtärna, skogssnäppa, brushane, rödbena, grönbena, skedand och snatterand noterades också på artlistan. Det var hög tid för lunch och det till synes enda matstället i **Klintehamn** invaderades, och minsann satt det inte två turkduvor på taket! Några i gruppen hade dessutom hört rödstjärten.

Foto: Åke Lorin

Under vikingatiden var **Paviken** en viktig hamn men är numera en insjö och ingår i ett naturreservat, läste Leif för mig i bilen medan jag koncentrerat följde bilkaravanen, som körde in på allt smalare vägar. Solen sken, fåglarna kvittrade och flocken av kvigor på ängen följde med stort intresse flocken av NOF:are, som gick över ängen ner till den fågelrika sjön. Några av oss fortsatte till fågeltornet. Och visst var det hänryckningens tid! Årtsångaren, lövsångaren, näktergalen, rörsångaren och bofinken sjöng. En småtärnehanne uppvaktade sin hona med fisk, par av årtar och knölsvan inspekterade vassen, där sothönan redan hade fullt upp med att övervaka sina små ungar och kanske avundades skäggdoppingparet, som hade sina små på ryggen. Grågässen hade en hel dagisavdelning med 17 små simmande dunbollar. För övrigt noterades gräsand, skedand, vigg, gråhäger, vattenrall, skrântärna, fisktärna, större strandpipare, grönbena, sävsparv och så var det dags för nästa stora naturupplevelse, Stora Karlsö!

Solen sken, vattnet låg spegelblankt och tordmular flög välkomnande längs båten, som tog oss ut till **Stora Karlsö**. Det var sen eftermiddag och tiden för middagen, som ingick i övernattningspaketet var orubbligt stationär, så det gällde att snabbt bekanta sig med fågellivet. Fågelsången var intensiv; näktergalen dominerade i intensitet, men svarthätta, göktyta, törnsångare, lövsångare, bofink, grönångare, koltrast, gulspurv och härmsångare sjöng också flitigt, men höksångaren och rosenfinken nöjde sig med att bara visa upp sig. Lundsångaren sjöng vid Hien, vars huvudattraktion var alkorna. I viken och uppe på klippbranterna fanns tusentals sillgrisslor och tordmular, som ljudligt och påtagligt kivades om/imponerade på partner och boplat. Ejdrarna hade redan klarat av den delen av årscykeln och hade fullt upp med att hålla ordning på sina små ungar.

Naturupplevelsen var så stor att tre rättersmiddagen upplevdes som ett störande avbrott i skådandet. Det hade varit en lång dag med

massor av intryck, men Ami, Gunilla och jag tog en sen kvällspromenad till Hien och beskådade sceneriet av sjöfåglar som avtecknades som svarta siluetter i det spegelblanka vattnet, som färgades rödlila av den mörkt röda solen som stilla dalade i horisonten – andäktigt vackert.

Några timmar senare, **fredagen den 25 maj**, var både solen och NOF-skådarna uppe. Det var dags att gå upp till fyren och Västerberget. Pilgrimsfalken jagade nedanför Marmorberget, grå flugsnappare, törnskata, koltrast, rosenfink och bergfink observerades och uppe på platån blommade Adam och Eva, Sankt Pers nycklar och krutbrännare, men den största uppmärksamheten fick stenskvättorna, som tycktes sitta på varje buske. Västerberget stupade hisnande brant och trots staketet var det pirrigt att luta sig ut över kanten och titta på alkorna, som ljudligt trängdes på varje fläck av den höga branten. Sven upptäckte en variant av sillgrissla (ringvia, se Fågelguiden!) och herrarna på bänken uppmärksammade skärpiplärka och ängspiplärka. Havstrutar häckade på fågelberget, gråtruten hade redan ungar och två par svärter observerades också. Och så var det äntligen dags för frukost!

Aktiviteten under den sista timmen före avfärden från Stora Karlsö varierade från att vila på stranden, spana i närområdet efter höksångaren, studera fågellivet i viken till att gå tvärs över ön för att observera tobisgrisslan. Det var soligt, varmt och vindstillt. Över viken sträckte prutgäss och vitkindade gäss. Större strandpiparen och strandskatan hade ungar och flocken på cirka 500 silvertärnor bjöd på en fascinerande föreställning. Vid upprepade tillfällen lyfte flocken från strandängen och flög böljande fram och tillbaka ovanför vattenytan likt ett fiskstim för att sedan landa på ängen igen. Besöket på Stora Karlsö bjöd på 50 arter och en oförglömlig naturupplevelse.

Bilfärden fortsatte längs med kusten söderut med stopp i **Djupevik**, längs med **Ekstakusten** och vid **Langstiteviken**. Sträckande prutgäss dominerade i luftrummet, cirka 3000 prutgäss och 250 vitkindade gäss räknades. Fyra grå-

Foto: Torbjörn Arvidson

Praktejder

trutars samarbete för att stjäla fisk från fiskande storskarv bidrog också till underhållningen. Sjöorre och storspov noterades också.

Färden gick vidare på dammiga smala grusvägar. Fantastiska skeppssättningar stoppade inte bilkaravanen, vars chaufförer dock gladeligen stannade för små och stora fåglar! Den lilla fiskehamnen **Klase** var målet för eftermiddagsfika. Solen sken och sträcken av prutgäss och vitkindade gäss böljade på himlen. En dvärgmåås flög över parkeringen, roskarl, mosnäppa, rödbena och större strandpipare födosökte på stranden och äntligen såg vi resans första havsörnar.

Så var det dags att checka in på vandrarhemmet i **Hemse**, men före middagen tog de flesta av oss en tur till den närbelägna **Kaupar-**

vedammen, som bland annat bjöd på spelande gråhakedoppingar och svart-hakedoppingar. Den långa, händelserika dagen avslutades med att vi invaderade den av Hemsens två pizzerior som även hade andra rätter på menyn och sedan var det dags för några timmars sömn.

Tunna moln täckte himlen på **lördagsmorgonen den 26 maj** klockan 5 då bilfärden gick till **Fide prästänge**, som var en mycket vacker äng med hasselbuskar, ekar och massor av orkidéer – och fågelsång! Målet var att se halsbandsflugsnappare, som hördes

lite överallt. Ett tiotal halsbandsflugsnappare hördes och/eller observerades under morgontimman. Trädgårdssångare, gök, koltrast, taltrast, bofink, lövsångare, stenknäck, trädpiplärka, näktergal, nötväcka, talgoxe och blåmes fick också viss uppmärksamhet.

Bilkaravanen körde mot västkusten igen och fick långsamt ta sig igenom flockar av lamm och lammungar – så heter det på Gotland! – för att ta sig till morgonens första fikaplatz, som var slipstensmuseet i **Kettelvik**. Ladusvalor flög omkring oss och ute i havet observerades bland annat storlom, svärta och skedand.

Förmiddagens mål var **Hoburgen** och så småningom lunch på restaurangen. Vi iden-

Silvertärneflocken från kolonin som häckade på stranden vid hamnen på stora Karlsö. I bakgrunden bandet med sillgrisslor, tordmular, ejdrar m m.

Foto: Stefan Gustafsson

Kerstin Signal, Stefan Gustafsson, Håkan Carlestam, Ami Sundén, Ingvar Gustafsson, Åke Lorin, Ann-Margret Elmroth, Sven Nederman, reseledaren Ulf Jorner och Leif Haldorson.

tifierade en härmsångare, som hade fastnat i ett av ringmärkningsverksamheten fångstnät, för övrigt fanns det gott om törnsångare, ärtsångare, lövsångare och näktergal. Vid **Rivet** sträckte prutgäss och vitkindade gäss och i vattnet observerades ejderungar, alfågel, svärta, tordmule, strandskata, rödbena, gravand och gräsand. Enligt ryktet skulle det finnas kungsörn vid **Skoge**, så det blev en liten avstickare dit. Då kom resans enda lilla regnskur, klockan närmade sig lunchtid (13:00) och en stationär gök fick utgöra ett dåligt surrogat för örn.

Efter en utsökt lunch styrde vi mot **Faludden** via **Muskmyr**. Vid **Faluddens fyr** fanns stora fålt med häckande tofsvipor, storspovor, måsar och trutar. Det var vackert men blåsigt och stranden bjöd på många fina observationer såsom årta, stjärtand, snatterand, skärfläcka, kärnsnäppa, större strandpipare, roskarl, gluttsnäppa, kricka, rödbena, skedand, småtärna och silvertärna. Vägen till **Inre Stockviken** gick förbi vackra ängar med vårblommor, orkidéer och storspovor. Höjdpunkten var ett storspovspar med två ungar. Så var det dags för fika i solen och då kom en brun kärnhök flygande över vassområdet. Från fågeltornet, som hade två våningar, observerades bland annat skäggdopping, brushane, snatterand, enkelbeckasin, vigg, knölsvaneungar och rörsångaren sjöng.

Den Inre Stockviken var dagens sista planeerade lokal, men ett tips från en skådare tidigare under dagen fick oss att köra till **Ronehamn** och **Ålarve** naturreservat för att skåda över **Getorskär**. Och där på en sten i havet upptäckte Ulf *praktejdern*, som kurade i blåsten tillsammans med ejdrar. Det var en vacker, stationär observation och alla jublade och gjorde vågen! För mig blev det ett livskryss som final på en innehållsrik lördag med 16 timmars skådning. Min stegräknare visade 16000 steg och 10 km promenad! Middagen intogs på vandrarhemmet och utgjordes av valda delar av ICA-butikens utbud av färdigmat och sallader.

Söndagen den 27 maj var hemresedag och färden mot Visby gick längs östra kusten med naturskyddsområdet **Närsholmen** som huvud-

Tordmule

Foto: Torbjörn Arvidson

lokal. Ett abruptt stopp blev det på bilkaravanen då Gunilla i ledarbilen upptäckte en kungsörn. Vi som missade kungsörnen fick i alla fall se havsörnens bråk med trutar. I **Talldungen** observerades mindre flugsnappare och härmsångare, törnsångare, gransångare, lövsångare och ärtsångare sjöng, och tranor hördes flyga över dungen. Vid **Kroken** häckade vitkindade gäss och andfåglar och skärfläckor (86 st.) häckade på ett skär, 6 ungar observerades också medan vi njöt av fika i solen.

I **Austerviken** födosökte roskarl, kärrsnäppa, enkelbeckasin och större strandpipare och bland enbuskarna sågs steglits och stenskvätor. Och överallt fanns storspovar.

På väg mot **Lausviken** passerade vi en gråhägerkoloni och som kontrast till lugnet i hägerkolonin skuttade juverstinna kor ut i det starka solljuset i årets koutsläpp.

Skogspromenaden mot fågeltornet bjöd på intensiv fågelsång av ärtsångare, törnsångare, härmsångare, lövsångare, trädgårdssångare och gök och vid åmynningen fanns det gott om änder och vadare. Speciellt kan nämnas myrsnäppa, svartnäppa, myrspov, gluttsnäppa, rödbena, skärfläcka, större strandpipare, skräntärna och silvertärna. Resans sista skådningslokal bjöd också på rovfåglar. Över fälten vid parkeringen seglade paret brun kärrhök. En havsörn, ormvråk och sparvhök observerades också i lufrummet och dessa arter blev de sista av mina 126 gotlandsobservationer. Totalt observerades 138 arter av gruppen.

Fyra intensiva, innehållsrika skådardagar var därmed slut och det var dags att ta farväl av mina närkevännar och resa tillbaka till Öland. Tack Leif för kartläsning och information om de lokaler, som vi besökte. Tack Ulf för ett välplanerat, innehållsrikt, intressant och omväxlande program och en oförglömlig resa! ◀

Regnproblem 2 juni

Exkursionen ”Nästan en Mikroskådning i Kilsbergen” den 2 juni blev inställd på grund av regn och blåst! ◀

Ett rörsångarbo blev höjd punkten på Atlasracet

Kent Halttunen

- Titta, är det inte ett bo i vassen? utbrast Rolf Hagström.

Vi kikade intensivt en stund, backade bort en liten bit och så plötsligt hoppade en rörsångare fram och ner i den välbyggda lilla skålen.

- Det är verkligen inte var dag man får se ett bebott rörsångarbo på så nära håll, sa jag och vi gladdes båda åt en klart förhöjd poäng i Atlasracet.

Det så kallade Atlasracet avgjordes i år på Nationaldagen den 6 juni. Atlasracet är en lätt-sam tävling där man kombinerar tävlingen med att göra nytta i den pågående Atlasinventeringen i Närke. I år var antal deltagande lag dubbelt så stort som förra året. Det innebar att fyra lag tävlade. Lagen bestod av: Bo Ståhl/Michael Andersson, Ronnie Lindqvist/Bernt Jerlström, Billy Lindblom/Albin Lundkvist och Rolf Hagström/Kent Halttunen.

Lagen fick var sin ruta tilldelad vid samlingen klockan 05.00. Sedan var det bara att bege sig till sin Atlasruta för att börja inventera klockan 06.00. Tävlingen pågick i sex timmar.

Tävlingsledningen hade försökt få fram ett antal Atlasrutor med ungefär liknande förutsättningar. I år blev det fyra rutor runt Hjälmaren som alla är dåligt inventerade.

Vi hade en ruta på norra sidan av Hjälmaren, området runt Glanshammar.

- Men trots att det är mycket jordbruksmark hittade vi inte en enda tofsvipa, berättade Bernt Jerlström vid återsamlingen efter tävlingen. Han tillsammans med Ronnie Lindqvist tyckte inventeringens höjdpunkt var när de hittade ett bo för mindre hackspett.

Bo Ståhl och Michael Andersson hade lyckan att gå på ett bo för en lärkfalk i sin ruta runt

Foto: Rolf Hansson

Fr. v. ses Michael Andersson. Kent Halttunen, Bernt Jerlström, Albin Lundkvist, Billy Lindblom och Bo Ståhl.

Stora Mellösa.

- Jag hoppas verkligen att vi inte störde häckningen, sa Bo Ståhl.

Själva tävlingen går ut på att hitta så många arter som möjligt med så höga häckningskriterier som möjligt.

Rolf Hagström och undertecknad inventerade i trakten av Hampetorp. Vid småbåtshamnen i Hampetorp letade vi bland annat efter svalor som häckade. Och så av en slump, eller var det kanske lite målmedvetenhet, hade vi lyckan att hitta ett rörsångarbo.

Spillkråka var en av de arter som laget i Hampetorp lyckades pricka in.

- Det satt bra till helt enkelt och kul att rörsångare sökte sig dit, förklarade Rolf Hagström.

Billy Lindblom och Albin Lundkvist fick nöjet att inventera den Atlasruta som ligger längst österut i Närke på södra sidan om Hjälmaren, alltså trakterna kring Dimbobaden. De lyckades observera hela 70 arter och många med höga häckningskriterier.

- Det vore väl konstigt om inte vi var bäst, vi är ju delvis anställda av Länsstyrelsen i Örebro för att genomföra inventeringar i Atlasrutor. Så vi har ju vanan inne, sa Albin Lundkvist med glimten i ögat.

Resultaten:

1. Billy Lindblom/Albin Lundkvist: 70 arter - 480 poäng (genomsnitt per art: 6,86 poäng)
2. Bo Ståhl/Michael Andersson: 59 arter - 429 poäng (7,27)
3. Rolf Hagström/Kent Halttunen: 58 arter - 376 poäng (6,48)
4. Bernt Jerlström/Ronnie Lindqvist: 63 arter - 351 poäng (5,57) ◀

Atlasinventeringshelg 9-10/6

Ronnie Lindqvist

Tre eldsjälvar deltog i helgens inventeringsarbete, en helg tillägnad den pågående atlasinventeringen.

Två atlasrutor i trakten av Hjortkvarn blev noggrant genomsökta på lördagen och tre rutor i trakten av Åtorp besöktes och inventerades på söndagen. Lördagen var delvis behaglig med lite sol mellan skurarna. Söndagen däremot var en upplevelse av annat slag. Sällan

har en fågelinventering genomförts i sådant hållregn. Kanske inte idealiskt men åtskilliga arter fåglar kunde ändå ses och höras. Rutan med flest arter fick inte mindre än 69 nya rapporter.

Mindre flugsnappare och svart rödstjärt var två ovanliga arter som upptäcktes på nya platser, - men det är närkontakten med alla vanliga arter som är den stora behållningen för en atlasinventerare- säger vi som var med, Michael Andersson, Ola Erlandsson och Ronnie Lindqvist.

- Tänk om alla förstod vilken djup och intensiv upplevelse man får med fåglarna sådana här dagar sa Ola vid hemfärden, och vi andra instämde och förstod exakt vad han menade.

Nu uppmanar vi alla att rapportera på Svalan alla fåglar ni har sett i sommar!

Använd häckningskriterierna som finns i rapportmallen. Alla observationer är viktiga. Många platser i Närke har inga rapporter alls av vanliga fåglar, så håll ögonen öppna, kolla in vad fåglarna gör vid sommarstugan och på utflykten.

Sist men inte minst, häng med på den här aktiviteten nästa år. Du kommer garanterat att få se en ny, okänd och spännande sida av fågel-skådningen. ◀

Vadarkursens avslutning i Oset

Kent Halttunen text

Martin Hyvärinen är 10 år var den yngste deltagaren på NOF:s cirkel och han gillar att skåda fåglar.

- Jag har lärt mig jättemycket på vadarcirkeln av Magnus., bland annat att man

ska titta på ryggkilen och fötterna, berättar Martin stolt.

Intensivkursen inleddes under tisdagen med en exkursion i Oset. Under torsdagen var det en teorilektion inomhus där deltagarna fick lära sig mer om hur man skiljer vadarna åt genom att titta på bilder och lyssna på fågellåten.

- Det är ju klart det är lättare att se vilken fågel det är på en bild, säger Martin Hyvärinen.

Här ute i Oset går det snabbt när vadarna svepet förbi.

Helny Olsson deltog också i kursen. Hon vill ge ett stort beröm till kursledaren Magnus Friberg.

- Han är väldigt pedagogisk och har en bra attityd när han delar med sig av sina kunskaper om fåglar.

Intensivkursen avslutades med ytterligare en exkursion i Oset under lördagen. Och 10-årige Martin Hyvärinen var självklart med och spanade efter vadare både på Almbyängen och Ormestaängarna.

- Idag har jag fått se en del nya arter, bland annat kärrsnäppa, större strandpipare och bruslane, berättade han med ett stort leende.

Trots att förutsättningarna för att få uppleva många vadare varit sämre i Närke under se-

Större strandpipare

Foto: Torbjörn Arvidson

nare delen av sommaren så observerades ändå relativt många arter under lördagsexkursionen. Här fanns både svartsnäppor, brushannar, enkelbeckasiner, tofsvipor och storspov.

- Om man tittar noga ser man att svartsnäppan har en längre och smalare näbb jämfört med rödbenan, och tittar man riktigt noga att den har en lätt böj längst ut också, förklarade kursledaren Magnus Friberg. Själv tycker han det har varit kul att genomföra kursen, det fungerar bra för honom med en kort och intensiv kurs.

- Visst hade det varit roligare med lite mer vadare och jag har framför allt saknat vadarsträck, menade Magnus.

- För 10-årige Martin Hyvärinen var kursen ett klart steg framåt i ökade kunskaper och stort steg mot hans första 100 kryss i livet, alltså första 100 observerade fågelarterna.

- Jag är snart där, jag tror jag har över 90 nu, berättade han. ◀

Fler vadare än väntat i Oset

Text och foto Kent Halttunen

Vädret var bra men förutsättningarna var inte de bästa när närmare 20 personer lördagen 25 augusti samlades vid parkeringsplatsen i Oset för att skåda vadarfåglar. Under större delen av sommaren hade det varit dåligt med vadare i hela Närke.

Tja, vi får väl se vad vi kan åstadkomma, sa exkursionsledaren Ronnie Lindqvist.

Magnus Friberg, som varit ledare för en intensivkurs om vadarfåglar i veckan, var inte heller särskilt optimistisk. Han hade haft med sig

Kärrensäppa

Foto: Magnus Friberg

kursdeltagarna tidigare till Oset, men då var det inte många vadare att titta på och inte ett enda vadarsträck.

Gruppen tog sig ut till Tvärvägen för att spana av både Almbyängen och Ormestaängarna på bästa sätt. Enkelbeckasiner var det gott om och det var inte svårt att hitta de gluttsnäppor som man blivit tipsad om skulle finnas på Almbyängen. Som så många gånger förr visade sig tålmod vara en god egenskap för fågel-skådare. Efter hand smög sig både kärrensäppor och större strandpipare fram ur gräskanterna.

Men vad är det där? utbrast Gunilla Persson som deltog i exkursionen.

Vid Rosenbergspölen gick två brushannar och två svartsnäppor och visade upp sig. Under Magnus Fribergs handledning fick deltagarna en lektion om hur man skiljer en svartsnäppa från en rödbena.

Konstigt, är det bara jag som inte sett någon grönbena, frågade sig Magnus Friberg.

Vid sidan av trots allt en hel del vadare fick deltagarna se flera olika rovfåglar i olika positioner: sparvhök, lärkfalk, brun kärrhök, ormråk och bivrak. Och som en fin avslutning kom till slut en spov inflygande. Efter en viss diskussion fastställdes det till slut att det var en storspov, en ung hanne. ◀

UNGDOMSSIDAN

Berguvskväll & morkulledrag

eller:

Man klarar sig bäst på egen hand

Anastasia Vera Valenta

Det här är en liten men intressant historia om en hyfsat fantastisk naturupplevelse som jag var med om idag (den 2 april 2012). Det hela var tänkt att bli en helt vanlig kvällspromenad till Atleverket, kanske med en chans att höra berguv eller sparvuggla. Men låt oss ta allting från början...

Saken är den att jag alltid har haft en stor passion för nattfåglar och för ugglor i synnerhet. Det är liksom det att de är så mycket mer spännande än "vanliga" dagaktiva fåglar.

Natten är, enligt mig, mycket vackrare och mer intressant än dagen. På natten ser alla ting så annorlunda ut. Stigen som man har gått hundra gånger på i dagsljus, får en helt annan atmosfär när ljuset skiftar till mörker. Allting doftar helt annorlunda och atmosfären i skogen är helt förbytt; gåtfull, mystisk och vacker.

Därför älskar jag nattfåglarna med alla deras ljud och speciellt ugglorna – visdomens och ödets fåglar. Enligt många folksägner bringar ugglan otur – men enligt mig bringar den inget annat än lycka.

Därför är det ganska naturligt att jag har försökt hänga med på så många som möjligt av alla de uggleutflykter som NOF brukar anordna. De flesta av dessa utflykter förde med sig inget annat än extrem kyla och annat oväder –

men inga ugglor! Under de flesta fallen, då det verkligen *fanns* någon eller några ugglor där, var inte jag med på utflykten – eller inte med på hugget – det vill säga att alla hörde ugglan – utom jag...

Det har visst varit ett par utflykter då till och med jag lyckades med att se eller höra ugglorna – vilket var helt underbart – men dessa tillfällen var så få att de bara försvann i mängden av alla misslyckade uggleutflykter...

Hur som helst: jag begav mig till Atleverket klockan 18.30 denna kyliga, men lyckligtvis så gott som helt vindstilla aprilkväll. På vägen dit hörde jag kungsfågel och misstänkt rödvingetrast (fast det kunde lika gärna ha varit en stare).

Väl framme var solen på väg ner och jag började gå på den ganska kända skogsvägen från stugorna vid parkeringen till Atleverket. Problemet var det att jag bara hade gått där två gånger – i nästan totalt mörker – så jag minnes inte riktigt hur man skulle gå, utan trodde att man skulle svänga till höger på den andra stigen som ledde från vägen...

Givetvis gjorde jag detta – vilket ledde till ett ganska långt irrande i dunkel skog och genom hyggen – det enda bra med detta irrande var (förutom att jag fick lite motion) att jag hittade en jättefin eldplats där jag minsann tänker göra upp eld senare fram mot sommaren.

Slutligen kom jag tillbaka till skogsvägen – solen hade precis gått ner, men himlen var fortfarande blå och rätt så ljus – och fortsatte att gå rakt fram på vägen – som man egentligen skall. Jag var framme vid Atle inom fem minuter...

Så fort jag närmade mig bergtäkten, kunde jag redan höra det. Ett dovt "hoo" som eka-

de mellan träden. När jag väl var framme vid grustaget, kunde jag njuta av berguven mäktiga ”sång” under en ganska lång stund. Det var helt fantastiskt – hoandena hördes tydligt – men det enda som irriterade mig var att jag inte kunde förstå exakt var uven satt. Jag sprang över till den kant av bergtäkten där jag nyss tyckte mig höra den – men då hördes den från det motsatta hållet! Jag sprang dit – bara för att upptäcka att den nu var bakom mig...

Till slut tröttnade jag och valde en perfekt plats att stå på – vid några träd som växte vid kanten på grustaget. Härifrån hördes världens största ugglar – vilket berguven ju är – mycket tydligt. Jag stod så bekvämt jag kunde och lyssnade på uven, medan jag såg på den skinnande månen – inga stjärnor syntes än – och på grantopparna som var rosafärgade av det som fanns kvar av solnedgången. Himlen blev allt mörkare och vackrare. Men då... lyfte en enorm fågel – utan minsta ljud – från en tall bara fem eller sex meter ifrån den plats där jag stod! Den var nästan lika stor som en havsörn – men ändå hördes inte minsta prassel, då den lyfte och flög. Vingarna var breda och helt gigantiska.

Jag förstod att det måste vara berguven. Den glidflög – förvånansvärt snabbt – över hela grustaget – och försvann bakom grantopparna på andra sidan. Redan innan den försvann ur sikte, kunde jag åter höra denne nattens konung hoa. Medan jag sakta gick bort från Atle, hörde jag fortfarande uvens hoande, långt bort i fjärran.

Jag ryste i hela kroppen; det var första gången då jag hade sett en vild berguv! Det var andra gången jag hade hört berguv – båda gångerna var på Atle. Men nu hade jag dessutom fått se den – och mäktig var den! Som en nattens härskare i en mörk, lång kappa, flög han där med sina stora, mjuka vingar. Sträng och allvetande, men ändå snäll – så tycks berguven vara för mig. Den är nästan på samma nivå av helighet som självaste korpen!

Jag var överlycklig då jag nästan sprang tillbaka genom skogen. Jag tackade gudarna för

denna otroliga upplevelse!

Det var ganska mörkt nu, men månen lyste så pass starkt att jag kunde urskilja min egen skugga på marken – samt skuggorna av träden, förstås...

Fåglarna sjöng fortfarande – jag hörde både rödhake och koltrast.

När jag kom fram till det stora hygget som ligger vid sidan om skogsvägen, bestämde jag mig för att prova på lyckan – jag ville prova att vissla efter sparvuggla.

Jag försökte och försökte – men mina läppar var nog inte riktigt gjorda för det här...

Efter en liten stund hörde jag något som lät som kvittrandet av en småfågel. Jag tänkte att mina försök till att låta som en sparvuggla måste ha retat upp en flock småfåglar, men – där kom den flygande! Nej, inte sparvugglan – men en morkulla! Den knortade och pep – som den alltid brukar göra när det är morkulledrag – det var pipandet jag förväxlade med en småfågels.

Jag kunde tydligt se fågelns långnäbbade silhuett mot den mörkblå himlen. Morkullan flög med sina speciella vingslag som den bara använder under draget. På några få sekunder var den borta.

Jag bestämde mig för att stå kvar – då det är välkänt att morkullan alltid flyger samma varv – om och om igen. Den kom tillbaka ganska snart – och den hade sällskap. Det var en annan morkulla som jagade den första – båda pep och slogs i luften. De försvann genast. Jag försökte att vänta in dem igen – men det tog så lång tid för dem att jag bestämde mig för att gå vidare. Så fort jag passerade hygget, hörde jag ett pip bakom min rygg igen. Jag vände mig om och såg hur segraren – jag vet inte vem av de två fåglarna vann slagsmålet – lyfte från en gran (där den måste ha slickat såren och hämtat andan) – och flög iväg, åter in i varvet, knortades och pipandes.

På hemvägen stannade jag till vid Lugnets IP för att se om kattugglan var hemma – men det var nog på tok för tidigt för den än – det var

Berguv

Foto: Torbjörn Arvidson

alldeles tyst i kohagen.

Det var en helt fantastisk kväll med närkontakt med både berguv och morkulla! Det är inte ofta man ser och hör dessa fåglar – och dessutom båda kombinerat! Alltså – en helt ultimata kväll med perfekt väder och perfekta fåglar.

Vad skulle jag vilja säga med detta? Förmodligen är det bättre att ge sig ut på egen hand än att åka på exkursion – när det gäller ugglor, i alla fall. Jag menar – när det är exkursion, brukar det oftast vara regn, blåst och kyla samtidigt – de minst optimala väderförhållandena

för att höra ugglor.

Det skall väl vara så, enligt lagen om alltings jävlighet. Denna lag är mer säker än både tyngdlagen och den svenska lagen – jag kan försäkra att det stämmer!

Därför är det nog smartast att lura denna otrevliga lag – genom att exempelvis göra spontana uggleutflykter – så att lagen om alltings jävlighet inte hinner sätta upp hinder i form av ugglebrist eller oväder... ◀

Första höstutflykten

Anders Bro

Klockan 8.00 samlades ungdomsgruppen för sin första höstexkursion. Platsen var Öby kulle den 8 september. Det var cirka 10 grader varmt, lite blåsigt och ganska molnigt. Rickard, Filippa, Karin och Martin (alla med varsin förälder med sig) fick en mycket bra guidning av Ronnie och Rolf. Vi började i det gamla tornet. På vandring-

en dit såg vi bl.a. brun kärrhök och spillkråka. I tornet – och här blåste det avsevärt mer – såg vi bl.a. snatteränder, viggas, storskarvar, knipor, tranor, gråhakedoppingar, en sothöna, knölsvanor, skrattmåsar, krickor, brunänder och flera bruna kärrhök. På grund av blåsten, men kanske framför allt att vi var fikasugna, åkte vi bort till Hammarplattformen, en kilometer söderut. Här var det lite mer lä. Samtidigt som vi drack lite varm choklad och åt några mackor, eller en smaskig vetelängd som Rickard glupskt slukade, såg vi flera andra arter. Havsörnarna var där och vi fick vid ett tillfälle se fyra örnar sitta i det gamla trädet samtidigt. Då var det också lätt att se skillnad

Foto: Ronnie Lindqvist

Martin Hyvärinen till vänster i bild. På bänken sitter Eva Hyvärinen och Christina Landström. Vid stolpen står Anders Bro och Rolf Hagström. Lutande mot stolpen och med ryggen hitåt står Karin Bro-Nygårdhs.

mellan äldre och yngre havsörnar. De vuxna fåglarnas vita stjärt och helgula näbb syntes tydligt. Vi såg också en stripgås som spankulerade omkring bland grågäss och sädgäss. Där fanns också stora mängder tofsvipor. Några hägrar syntes på himlen och en enkel-

beckasin. En flock vadare flög förbi och antagligen var det brushanar. Det häftigaste den här dagen var pilgrimsfalken. Den svepte in över maderna och skrämde upp stora flockar tofsvipor. Efter några minuter slog den ner på en tofsvipa. Lunchen var räddad. ◀

Pilgrimsfalk

Foto: Kjell Bond

Mina utflykter till Villingsbergs skjutfält

Anders Jonsson

Det var en mager snö vinter i januari men tillräckligt för att få spåren efter våra vilddjur att synas. Varg, lo, älg och hönsfåglar lämnar tydliga spår i snön. Skjutfältet är rikt på djurliv både på marken och i luften. Minst 2 vargar korsar området regelbundet och lodjuret har en fast stam här. Älgjägarna klagat alltid på dålig älgjakt men ändå lyckas de skjuta fullt nästan varje år och i år ser jag tecken på bra förnygring av stammen. En grov uppskattning av tjäderrevir skulle jag sätta till 15-20 st. med mycket höns som varje år klämmer fram ett antal kycklingar. Orrarna är ännu talrikare med ett 80-tal tuppar på området med mycket god tillväxt i år.

Det som glädjer mig mest är ett kungsörn-

Lärkfalk

Foto: Magnus Friberg

spar som troligen har hållit till längre norrut på förbjudet område för allmänheten, dock har jag sett dem komma med byte i klorna över skjutfältet och dra norrut. Lodjuret har jag gått på några fåtal gånger och tyvärr alltid så hastigt att kameran aldrig har hunnit fram. Så är det med mina vargmöten också. Lo har ett fast revir som sträcker sig ner över Nationalparken och förra vintern kom 2 ungar fram i ljust, detta fastställt enbart efter spårmarkeringar. Fiskgjusen har jag bara sett som boplatz längst österut på fältet men så är det med gjusen, den byter boplatz ibland från år till år.

Mina älsklings lärkfalkarna fick i år 2 ungar som fick växa upp och blev mogna. I år höll de till i ett område söder om Kärmenberget och jagade sländor frenetiskt över vassen. Nästa favorit som kommer i slutet på april är törnskatan, alltid fotovillig och talrik på många hyggen. Morkullan såg jag flera gånger dra över ett visst ställe men fann aldrig var den häckade. Spettarna har också visat sig i år, göktytan, grön gölingen, spillkråkan, större och mindre

hackspett har häckat här men den tre-tåiga har bara visat sig några gånger.

På ugglefronten har det i år varit väldigt dåligt, t.ex. med pärluggla, som det inte alls varit så många av som förra året och av sparvugglan

har jag bara hittat 2 häckningar. En jorduggla har visat sig några gånger på hygget nedanför Kärmenberget och likaså på skjutbanan vid Runsåsen. En katt/slaguggla har jag sett men hann inte med att artbestämma den och en jägare rapporterade om en trolig berguv vilket jag inte kan bekräfta. Smålommen har häckat i flera småtjärnar i år.

Nu ser jag fram emot en snörik vinter så man får ta fram skidorna och dra ut över mossarna för att se vad för spårmarkeringar man kan hitta. ◀

Falkutsättning i Närke 2012

Michael Andersson

Under 2012 sattes fyra unga pilgrimsfalkar ut i Närke. Utsättningen gick såvitt vi kunnat bedöma bra, även om inga säkra återfynd har rapporterats efter att matningen upphört på utsättningsplatsen. Av falkungarna var tre honor och en hane. Alla fyra kom på vingarna utan större besvär och verkar ha gjort sig väl hemmastadda på platsen för utsättningen.

År 2006 påbörjades utsättning av pilgrimsfalk i Örebro län. Utsättningarna är en del av Svenska Naturskyddsföreningens räddningsprojekt för pilgrimsfalken i Sverige. Ett tiotal medlemmar i Naturskyddsföreningarna i Örebro och Västernärke och Närkes Ornitologiska Förening har i år samarbetat om utsättning. Regional huvudman är Naturskyddsföreningen i Örebro län. För närvarande pågår utsättningar i Mellansverige (Västmanland och Närke), medan utsättningarna i övriga landet är avslutade. Syftet med utsättningarna i Mellansverige är att överbrygga gapet mellan den

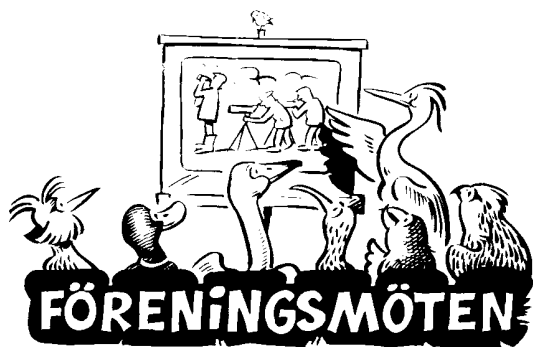
västsvenska och den norrländska populationen av pilgrimsfalk, för att stärka pilgrimsfalkens förekomst i landet som helhet. De falkungar som sätts ut från avel föds upp på Nordens Ark i Bohuslän och kommer vid cirka 35 dagars ålder till Närke. Ungarna får de första dagarna bo i en bur, en "hack-box", för att vänja sig vid de nya omgivningarna. Då de är cirka 40 dagar gamla öppnas buren och de blir fria att hoppa ut och börja flygträna. Ungarna matas och bevakas intensivt i cirka sex veckor. Mot slutet av perioden matas de alltmer sällan. Efter de sex veckorna måste ungarna klara sig själva.

Tidigare har i *Fåglar i Närke* rapporterats om återfyndet av en i Närke utsatt falk i Danmark 18 februari 2011, vilken jagade en gräsand i Limfjords utlopp i Kattegatt, samt om en falkhane från utsättningen i Närke 2009 som häckade i Hälsingland under 2011 tillsammans med en vild hona. Resultatet av den häckningen blev tre ungar.

I mitten av april 2012 observerades en i Närke utsatt pilgrimsfalk vid Limsjön i Leksand. Den fotograferades i flykten av Kjell Bond, Leksand. På fotot är det möjligt att avläsa falkens identitet på de stora färgringarna på vänster ben – en röd och en blå – med de vita bokstäverna NZ. Det visade sig vara en av de fyra honorna i fjolårets första utsättning. Den andra utsättningen i fjol omfattade tre honor.

Det kan vara svårt att avläsa ringar på falkar, eftersom det ofta går fort när en falk flyger förbi ofta på långt håll. Det är till hjälp för oss att bedöma vart falkarna tar vägen efter utsättningen. Om den som obsar en ringmärkt pilgrimsfalk lyckas se vilken färg det är på ringarna och noterar detta i kommentarsfältet i Artportalen/Svalan kan vi göra en bedömning om från vilken utsättning den sedda falken kommer.

PS Falken på sidan 21 föregående uppslag är en i Närke utsatt pilgrimsfalk som 2011 fotograferades över Limsjön i Leksand. ◀

Island – ett eldorado för en fågelskådare

Pär O Wendelstam

”Ser ni något, jag är bred som en laggårdsdörr”, så inledde kvällens föredragshållare, den eminente naturfotografen Torbjörn Arvidson sitt föredrag från sin plats bakom dataprojektorn. ”Har ni varit på Island?” Att döma av de många uppsträckta händerna i luften var det många i publiken som besökt ön. ”Ska ni med till Island? Ja, då åker vi”.

Vattnajökull med sin glaciärsjö

Foto: Torbjörn Arvidson

Strömmand

Foto: Torbjörn Arvidson

Torbjörn besökte den mytomspunna ön tillsammans med en kamrat mellan den 29 maj och 19 juni 2010. Resan föregicks av en omfattande och noggrann planering, den bokades ett halvt år i förväg och utgick med båt från danska Esbjerg. En hyrbil, en folkabuss med sovplats under taket, var kamraternas hem under resan. Men det var kamraten som fick nattvilan under takplåten; utrymmet mäktade inte med en reslig karl av Arvidsons kaliber.

Det blev ett planerat stopp på ca 10 timmar på Färöarna, innan ankomsten till Island, och den tiden måste självklart utnyttjas för en bil- tur med naturstudier och fotograferande. Där-

för var fordonet parkerat på lämplig plats på fartygets bildäck för snabb avåkning; inga detaljer får utelämnas i förberedelserna.

Fartyget kom till Island, efter tre dagars resa, och landstigningen gjordes på en liten ort på östsidan. Färdvägarna på nord- och sydsidan presente-

Lunnefågel som visar hur fångsten fraktas

rades på en översiktskarta över hela Island.

Bara för ca sjuttio år sedan saknades ett någorlunda fungerande vägnät till de flesta gårdar på landet. Islänningen red när han skulle till affären och kyrkan och när grannarna skulle hälsas på. Alla transporter av byggnadsmaterial och livsmedel måste utföras till häst. Islandshästarna är vana att ridas tvärs över floder och glaciärer, genom myrar och över svårframkomliga fjäll.

Island har fel namn, förklarade Torbjörn: Ön borde heta Grönland istället eftersom det här och var finns gröna frodiga områden, något man aldrig ser på Grönland. Landskapet är platt, kargt, utan träd och med ett kristallklart gott vatten som är tillgängligt överallt.

Naturens starka och förunderliga krafter är ständigt närvarande, enorma vattenfall

och vulkaner, som ibland växer ur sin långvariga sömn. Eyjafjallajökull blev en bekant vulkan för alla européer, då den drastiskt kom att påverka flygtrafiken under några månader på våren 2010. Uppvärmningen som vulkanutbrottet medförde i håligheter och berggrum smälte ismassor och glaciärer, och låglänta områden översvämmades med stor förödelse som följd.

Ett huvudsyfte med resan var att se och fotografera islandsknipa och strömand. Flera närbilder på dessa vackra varelser fick vi se i olika poser och ljus.

Och så följde den ena andlöst vackra bilden efter den andra; det var fåglar, så klart, men också islandshästar, växter, mossa, block, stenar, lavastoft, dramatiska landskap, vatten och is i olika ljus.

En strid ström av fåglar: maffiga storlabbar och de smäckrare släktingarna kustlabbar, havsfåglar som stormfåglar, charmiga lunnefåglar som det är omöjligt att se för mycket av och åtskilliga andra flygande vänner med beledsagande informativa notiser och anekdoter av föredragshållaren, t.ex. heter den omisskännliga, satta stormfågeln med sina typiska yttre näsborrar havhest på norska.

Is i nattljus på havsstrand södra Island

Foto: Torbjörn Arvidson

Ett eldorado för oräkneliga myggor, knott och annat besvärligt var våtmarken Myrvattnet, känd för sina otaliga sångsvanpar och vadare. Den mest hängivna naturvän tvingades iväg, om han eller hon inte var av det absoluta rättat virket.

Geotermiska SPA:n, eller blandvatten, som Torbjörn, valde att kalla de varma källorna var inbjudande att se. Säkert skönt att svalka sig i det vältempererade och strömmande vattnet efter en dags idogt arbete med kameran.

Ett omväxlande bildspel, där landskapets ödsliga karaktär flera gånger fick mig att tänka på, hur jag i ungdomsåren första gången såg klassikern Apornas planet med den legendariske Charlton Heston i huvudrollen.

Föredraget avslutades med bilder av egendomliga isformationer där det omgivande vattnet såg onaturligt och trolskt ut, som dansande dimslöjor, i mjuka pastellfärger.

Varje människa har sin subjektiva verklighet. Bilden på min näthinna, i bilen på väg hem till Smedstan, var de tre gudingar som kom flygande över det speglade blanka vattnet. De

var faktiskt bara tre, fast de såg ut att vara sex. Så oändligt vackert.

PS/ Testbilden, innan föredraget började, var en avbildning av en av mina favoritfåglar, killen med tjurnacken - *Coccothraustes coccothraustes*. Den besöker ibland vår stora veranda tillsammans med några grönfinkkompisar. Och det händer, när den är på gott humör, att den sjunger i en högt belägen gren i den stora björken vid tomtgränsen. /DS ◀

Våra kurser och arrangemang sker
i samarbete med:

Studie
främjandet

*Upplev naturen närmare
med en kikare från oss*

*Swarovski * Steiner * Pentax * Focus*

kikarproffsen

A-FOTO
BUTIK & ATELJE

Filarevägen 3 Lillån (bredvid Toyota bil)
019-250623 www.a-foto.se

Galleri 19 Örebro

8 - 23 september

Vernissage lördag 8 september 12 - 15

Tis - Tors 14 - 18

Fredag 12 - 16

Lör- Sön 12 - 15

Bokmässan i Göteborg

27 - 30 september, monter A04:64

Almanackan Fåglar 2013

finns nu att köpa.

stef.gustafsson@telia.com

Ronnie Lindqvist gillar att inventera

Kent Halttunen

Ronnie Lindqvist spanar ut över åkrarna i Granhammar. Han deltar i projektet där fågelskådare och lantbrukare gemensamt strävar efter att gynna fågellivet i jordbrukslandskapet. Ronnie inventerar och hoppas på fler fåglar i jordbrukslandskapet

Ronnie Lindqvist gillar att inventera, han till och med brinner för den formen av fågelskådning. Därför är han hos Rikard Palm, en lantbrukare i Granhammar för att inventera hans åkrar.

- Jag tycker det är underbart att få kombinera nytta med nöje, menar Ronnie.

För fem år sedan startade Sveriges Ornitologiska Förening och Hushållningssällskapet ett projekt där fågelskådare och lantbrukare gemensamt strävar efter att gynna fågellivet i jordbrukslandskapet. Rikard Palm i Granhammar var en av de lantbrukare i Närke som visade intresse. Hans gård inventerades också tre gånger de första åren under inledningen av projektet. Nu har Ronnie Lindqvist tagit vid

Ronnie kikar ut över "sitt" område

Foto: Kent Halttunen

stafettpippen och den här sommaren inventerar han gårdens ägor vid tre tillfällen i maj och juni.

- Det här är en annan form av fågelskådning som jag gillar, berättar Ronnie när han står och spanar över åkrarna i Östra Granhammar. Ronnie har varit ute två tillfällen tidigare, det här är tredje tillfället och han har upptäckt en del överraskande arter, bland annat kornknarr och rapphöna.

- Jag tycker det är intressant med en målinriktad fågelskådning. Man kombinerar nytta med nöje, förklarar Ronnie. Han tycker också det är positivt att jobba ihop med en lantbrukare som är intresserad av fågellivet. Här i Granhammar finns både tornfalkholkar och lärkrutor. I höst ska Ronnie, lantbrukaren Rikard Palm och en representant för hushållningssällskapet träffas för att gå igenom årets inventering. Då ska man också gemensamt diskutera vilka åtgärden man kan vidta för att öka den biologiska mångfalden.

- Det är bra om man kan jobba tillsammans, och bra för jordbrukare om de kan få en grön stämpel på sina gårdar, säger Ronnie. Han är också klar över hur viktiga dikeskanter med lite buskar och småträd är för att fåglarna ska trivas.

- Ute på åkrarna finns bara sånglärkor och tofsvipor. Men kantzonerna är intressanta, där finns massor av spännande arter, säger Ronnie som hoppas fler fågelskådare ska intressera sig för olika former av inventeringsuppdag. ◀

Per Alström: Mitt liv som fågelskådare

Tord Sundström och Åke Lorin

Det var mycket intressant att i januari få höra en av vårt lands skickligaste ornitologer berätta i ämnet för kvällen. Att han är en Göteborgsgrabb hördes på dialekten. Numera bor han i Uppsala och arbetar på Sveriges Lantbruksuniversitet som taxonom, med ansvar för ArtDatabankens taxonomiska databas över Sveriges flercelliga organismer (Dynamisk Taxa).

På SLU:s hemsida kan man vidare läsa att han är ordförande i Kommittén för svenska djurnamn, som har till uppgift att fastställa svenska namn på de djur som skall presenteras utförligt i Nationalnyckeln. Han är vidare svensk fokalpunkt för Global Taxonomy Initiative (taxonomiskt initiativ under FN:s Biodiversitetskonvention, CBD). Han är docent i systematik och evolutionsforskning och har tidigare arbetat vid Uppsala universitet och Naturhistoriska riksmuseet och forskar på deltid om taxonomi, systematik och evolution hos i synnerhet asiatiska fågelarter.

Per började med att tala om sin uppväxttid, om sina utflykter i Göteborgs omgivningar, om sina studier av däggdjur, sträckräkning av fåglar och sina tidiga fågelskisser.

Den första längreresan tillsammans med kompiserna Urban Olsson gick till Ostasien, till Malaysia, Nepal och Tibet. Resan varade 8 månader. Fördelningen av arbetsuppgifterna var att Per antecknade, skissade, spelade in ljud och Urban fotograferade. Med undantag för mössor så brukar han inte samla på sig några souvenirer från resorna men väl intressanta noteringar och frågeställningar om arter.

Resandet fortsatte till USA för studier av måsar, vadare, och sångare, till Japan för sparvstudier som resulterat i en bok, samt till Israel,

Svensk GlasÅtervinning AB

Bidra till en hållbar utveckling
– återvinn ditt glas!

www.glasatervinning.se

bl.a. till Eilat. År 1987 åkte de till Kina för fotvandring i Tibet igen. Han uppgav att de ätit många goda rätter där men att det härska-
na jaksmöret som vid ett tillfälle erbjöds som enda alternativ inte hade varit någon höjdare. Där såg de många sångare och upptäckte att en lövsångarart egentligen var två arter som hade olika utbredningsområden.

Resorna till Asien har fortsatt och en studie av en grupp kungsfågelsångare visade att den kan uppdelas i fem olika arter. Han visade hur man med hjälp av inspelat ljud från arterna med hjälp sonogram, d.v.s. diagram som visar tonhöjd och frekvens kan påvisa ljudskillnader som vår hörsel inte kan höra. Han visade prov på att de olika arterna reagerade olika vid uppspel från artfrände, respektive närliggande art.

Per har skrivit boken *Pipits and Wagtails*, och varit medförfattare i flera, som *Pipits and Wagtails of Europe, Asia and North America*; *Birds of East Asia: China, Taiwan, Korea, Japan and Russia*. Alla på engelska. För dem li-

tet mer än vardagsskådare är han känd som medförfattare till *Sällsynta fåglar i Sverige*.

I den efterföljande frågestunden besvarade han intressanta frågor om släktskap bland fåglar och om artbegreppet. Hittills har man inte lyckats hitta något artbegrepp som alla accepterar eller som kan användas på alla livsformer. I dagsläget kan man säga att vi befinner oss i brytpunkten mellan två olika artbegrepp. Det är dels det ”biologiska”, som främst bygger på om olika populationer kan (eller förväntas kunna) para sig med varandra eller inte (dvs. om de är reproduktivt isolerade från varandra), dels det ”fylogenetiska”, där man utgår från släktskapsförhållanden (oftast med hjälp av det genetiska materialet). Per slår ett slag för det senare artbegreppet. Och visade att antalet fågelarter kan bli dubbelt så många – eller ännu fler – med hjälp av DNA och sång!

Har Per några framtidsplaner? Jodå, redan under våren 2012 kommer han att vara tjänstledig för att upprätthålla en tjänst som gästprofessor i Beijing, Kina. ◀

OBSat i Närkemarker perioden juni - augusti

Hans Waern

Ett godtyckligt urval av noteringar från rapportsystemet Svalan. Inriktningen ligger på sällsynta fåglar, avvikande mängder eller udda tidpunkter för vanligare arter. Kort sagt - en skvallerspalt i god veckotidningsanda. Urvalet är således helt subjektiv och artikeln bör därför inte citeras i andra alster om fåglar i Närke.

Så kan vi summera ännu en sommar. Vädret har väl inte varit det vi förknippar med den årstiden, mycket sol och värme utan det har varit svalt och tidvis mycket regnigt. En hel del fågelobsar finns dock från perioden.

ANDEFÅGLAR TILL FLAMINGOER

Häckande **sångsvan** har rapporterats ifrån Björka lertag, Västkärr, Myrömaden vid Rynningeviken, Bjurhultasjön och vid Telludden. Det finns några sommarobsar av **sädgås**, 25

ex. vid Hidingsta 29 juli och 11-31 augusti en flock på Hammarmaden med som mest 120 ex. En **bergand** sågs 29 juli vid Vårbo, Skagern, och vid Valen i Hjälmarens sträckte 15 juli 9 **sjöorre** förbi. Vid Hinstorp, Olshammar, sågs 2 **svärta** 18 augusti. Den 6 juni uppehöll sig ett par **alfågel** i Sottern. En **ägrett-häger** iaktogs 13 juni vid Venamaden, Rynningeviken. **Järpe** har rapporterats ifrån Södra Porrtjärn 5 juni och en adult med 2 ungar 24 juni vid Aggsjön. Ett par sågs 10 juli vid Sör-

Vigg

Foto: Torbjörn Arvidson

gryten i Kilsbergen, på Villingsbergs skjutfält ett ex. den 11 juli vid Urberget och ett ex. vid Måckatjärnen 25 augusti. Nära Björnamossen, Vretstorp, fanns ett ex. 27 augusti. Många observationer har gjorts av **vaktel**. På 21 olika lokaler hördes arten.

ROVFÅGLAR - VADARE

Ett sommarfynd finns av **kungsörn**, ett ex. flög förbi Berga 5 juli, Villingsbergs skjutfält. Flera fynd av **brun glada** finns. Ett ex vid Brickebacken, Örebro, 7 juni. Samma dag även ett ex. vid Sankängen, Vibysjön. Troligen sågs samma ex. 10 juli vid Väla, Viby. Flera observationer finns från Kvismaren. Ett

Mindre strandpipare

Foto: Torbjörn Lorin

ex 19 juni på Sörön, 22 juni ett vid Åslaholmen och ett vid Ängfallet, Lövholmen och Norrbyås och Öby kulle 25-31 juli. I Fjugesta sågs ett ex. 24 juni och samma dag ett ex. vid Norra E20-avfarten i Kumla och i Marieberg. Från Vallby, Viby, rapporteras arten 16, 26 och 29 juli. I Sköllersta ett ex. 17 juli och Almbro, Örebro, ett 20 juli. Vid Höjden nära Östansjö sågs ett ex. 21 juli och ett vid Ekeby 24 juli och från Oset och Hjälmars-

berg rapporterades ett ex. vardera 28 juli. **Röd glada** sågs vid Sankängen, Vibysjön, med ett till två ex mellan 3 juni och 4 juli. Den rapporteras också från Vallby och Geråsen vid Viby 26, 29 juli och 15 och 20 augusti. Kanske en häckning någonstans. Vid Hättinge hage sågs ett ex. 17 juni. Hallsbergs kyrka fick ett besök 18 juni. Vid Tällnäs udde, Toften, sågs ett ex. 12 juli och vid Sickelsta rastplats vid E20 ett ex. 19 juli. Ett ex. passerade Råby, Stora Mellösa, 21 juli. Vid Övre Skrukebacken i Sköllersta sågs ett ex. 5 augusti och vid Mariebergs köpcentrum ett 17 augusti. Slutligen rapporterades ett ex. från Stora Mellösa 25 augusti och ett ex. från Sköllersta 27 augusti. **Ängs-**

hök är rapporterad ifrån olika lokaler vid Kvismaren den 16 juli. likaså en **stäpphök** ifrån Toften 3 juli och en från Oset 24 augusti. En **aftonfalk** sågs vid Björka Lertag 3 juni och vid Södra tornet, Tysslingen en 4 juni. Vid Åslaholmen, Kvismaren, höll ett ex. till mellan 9 och 24 juni. Ett ex. sågs vid Mariebergs köpcentrum 9 juni och ett vid Hidingsta 10 juni. Björka lertag fick ett nytt besök 12 juni av ett ex. Slutligen rapporteras en individ från Gällersta 15 juni.

Kornknarr har hörts vid Björka, Kumla 5-23 juni och tre ex. vid Sjömosjön 7 juni och ett ex. i Lillån, Örebro, 15 juni och vid Yxstabacken, Hovsta, 17-28 juni. En kornknarr hördes vid Lind, Askersund, 28 juni, en vid Södra Dylta 29 juni-11 juli. Vid Resta fanns ett ex. 4 juli och ett vid Täby 5 juli. Vid Bärsta, Kvismaren, ett ex. 5-6 juli och slutligen fyra ex. vid Orrkilen 16-17 juli. Några observationer av **roskarl** finns från perioden. Två ex. på Hammarmaden, Kvismaren, 3 juni, ett till två ex. nära Brearen i Hjälmarén 15 juli, 6 och 10 augusti och ett ex samma dag vid Ormesta holme, Oset. Många observationer av **myrspov** finns från olika lokaler. Här nämner jag de största flockarna: 49 ex. 14 juli vid Venastugan, Rynningeviken, 70 vid Bondvrak 20 juli och 34 vid Dimbobaden 24 juli. **Rödspov** har setts på Hammarmaden, Kvismaren, 4-9 juni med ett - två ex., samt ett ex. 7-9 och 28-29 augusti. Några observationer av **myrsnäppa** har gjorts: vid Sankängen, Vibysjön, 3 ex. 1 juni, vid Hammarmaden, Kvismaren 2 ex. 6 juni och vid Södra tornet, Tysslingen, 1 ex. 12-14 juli. En **kustsnäppa** sågs vid Södra tornet, Tysslingen, 18-20 juli och vid Ormesta holme, Oset, 15 ex. 23 juli. Två ex. passerade Ängfallet, Kvismaren, 23 juli. Dagen efter, den 24, sträckte 15 ex. förbi Rysjön. På Hammarmaden, Kvismaren, sågs 3 ex 28 juli-9 augusti. Ett ex där även 30 augusti. 13 ex. passerade Oset 28 juli. Samma dag flög 8 ex förbi Bondvrak, där även 12 ex. 1 och 2 ex 3 augusti.

Rosenfink

Foto: Torbjörn Arvidson

Vid Rynningeviken passerade 15 ex. 29 juli. Enstaka obsar av arten även i Örebro 3 augusti, Nyckelgrundet, Hjälmarén, 6 augusti och 3 ex. vid Stallgården i Hjälmarén 28 augusti. **Spovsnäppa** har setts vid ett flertal tillfällen vid Vibysjön, Kvismaren, Oset, Tysslingen och Boglundsängen med början den 7 juli och perioden ut. Största flocken, 12 ex., vid Hammars gård 29 juli. **Småsnäppa** sågs 29 juli-2 augusti samt 21 augusti vid Hammarmaden, Kvismaren. Ett ex. rastade vid Oset 7 och 31 augusti, samt ett ex. vid Södra tornet Tysslingen, 25 augusti.

Näktergal

Foto: Torbjörn Arvidson

LABBAR - UGGLOR

Den 3 juni fick en lycklig skådare se en **storlabb** vid Oset. En **kustlabb** flög förbi Dimbobaden 12 juli och två unga **fjällabbar** passerade Bondevrak 23 augusti. **Dvärgmå**s har regelbundet setts vid Kvismaren fram till 22 juli med som mest 98 ex. 1 juli. Stora flockar har även varit vid Hjälmarén. 175 ex. sågs vid en Hjälmaretur 10 juli och två dagar senare, den 12, 230. Stort antal fanns där även 22 juli och 6 augusti då 510 ex., resp. 285 ex. sågs. De största flockarna rapporterades från Dimbobaden 26 juli med 1 270 ex. och lika många den 28 juli, då vid en båttur i Hjälmarén. Imponerande summor. Stort antal **skräntärna** är noterade från 22 juli då 58 ex. sågs i norra delen av södra Hjälmarén. En stor mängd även 10 augusti då 50 ex. sågs vid Östersöråhällar, Nyckelgrundet och Likhällen i Hjälmarén. En stor notering av **svarttärna** finns från Nyckelgrundet, Hjälmarén, 6 augusti då 41 ex. sågs. En **turturduva** rapporterades 26 juni från Västra rakan vid Kvismaren. En obs av **lappuggla** finns från 24 augusti då ett ex. sågs vid Hult, Käglanområdet. Många observationer av **jorduggla** finns från perioden från Kvismaren, Vibysjön, Bondevrak, Odensbacken, Munkaboda, Sköllersta, Villingsbergs skjutfält och Stora Mellösa.

NATTSKÄRROR - TRASTAR

En **tretåig hackspett** iakttogs vid Måckatjärnen, Villingsbergs skjutfält, 16 augusti. **Gråspett**, 1 par, har setts vid Herrfallsäng 12-13

juli. En **kungsfiskare** obsades vid Ormkärret, Kvismaren, 14 juli. En **rödstrupig piplärka** är inrapporterad 31 augusti från Almbyängen, Oset. En **blåhake** sågs 24 augusti vid Västra kröken, Kvismaren, ett ex. vid Södra Tysslingen 30 augusti och ett vid Strandpromenaden, Rynningeviken, 31 augusti.

SÅNGARE - KARDINALER

En **vassångare** ringmärktes vid Källviken, Kvismaren 27 juli. **Flodsångare** har observerats från över 20 lokaler under juni månad. Sista obsen 17 juli. **Busksångare** har hörts i Oset under hela juni. Ett par sågs där med föda åt ungar 18 juli. Närkes första häckning på gång? Ett ex. är noterat vid södra Tysslingen 1-3 juni och ett ex. vid Råsta, Stora Mellösa, 2-13 juni. Vid Holmens industriområde är den observerad 4 juni. Samma datum hördes ett ex. vid Ängsholmen, Tysslingen. Vid Venastugan, Rynningeviken, hördes ett ex. 8 juni. Samma datum ett ex. vid Ösby, Sköllersta. Den hördes även 1 juli. Vid Almbro finns ett fynd från 16 juni. Ett ex. hördes vid Bondevrak 22 juni och vid Höre i Asker ett ex. 1 juli. En **höksångare** ringmärktes vid Kvismaren 24 augusti. En **sommargylling** har hörts 4 juni vid Göksholm. Vid Gamla tippet, Oset, sågs en **mindre flugsnappare** 1 juni, vid Tybblebacken ett ex. 20 juni och ett vid Lugnets idrottsplats i Örebro 29 juni. **Pungmes** verkar ha häckat vid Källviken, Kvismaren. Åtta 1 k ringmärktes 15 juli. En **lappsparr** sågs 24 augusti vid Oset. ◀

Skänk vinster till månadslotteriet!

Vi behöver nya vinster till lotteriet vi har vid våra inomhusmöten. Inte så stora och dyra utan t ex ett paket kaffe, böcker, någon pryl för vår fågnad och nytta, fågelmat som talgbollar, solrosfrön och jordnötter. Hela vinsten går direkt in i föreningskassan.

Ansvarig är Bengt Jalsborn, tel 019-12 70 80. Det går att lämna vinster vid varje månadsmöte.

Ett stort tack på förhand!

Styrelsen

Stöveln som brann

Den minnesgode kommer ihåg att jag en gång nämnt ett antal alster som legat färdiga för publicering. Samtliga hämtade från ungdomsåren och Närkes Fältbiologiska ungdomsförenings (Nfu) danande kamratskara. Här kommer följaktligen. ”Stöveln som brann”.

Det är en fredagkväll i december 1977. Per cykel är vi på väg upp till Spjuttjärn som ligger mitt på Villingsbergs skjutfält i Kilsbergen. Till vårt egenhändigt timrade vindskydd. Man kan tycka att två femtonåriga grabbar borde ha några mellanöl under västen och vara ute och jaga flickor. Men icke! Genom århundraden har nya generationer av fågelskådare alltid byggt egna vindskydd i Kilsbergen, förklarade Ynnoc & aknalp, våra några år äldre vägvisare i skådarskrået. Samma lite äldre herrar som dikterade det mesta vill jag minnas. Oftast i form av olika mandomsprov som skulle genomföras. Men nu var det alltså vindskyddet vid Spjuttjärn det gällde. Man kan av inledning tro att det bara var vi två olycksbröder som byggt vindskyddet, men så var inte fallet. I själva verket var det Kire, Kasi, Nerös, Regor, Naffats och lilla jag. Kire och Nerös tog med ålderns rätt och tack vare sina råbarkade väsen på sig arbetsledarrollen. Det innebar att de snickrade och finjusterade vindskyddet medan vi andra sågade, yxade och släpade timmer för hand. Om man kom med en krokig eller för klen stock fick man i bästa fall en kotte i huvudet. Vanligare ett rapp med en snärtig

granslana. Nåväl. Efter en hösts slaveri stod vindskyddet färdigt. Ingen dålig historia vill jag lova. Dimensionerad som den var för att tåla en direktträff från försvarets fälthaubitsar. Sex bäddar breda som dubbelsängar och en präktig eldstad i mitten. Det enda onaturliga material som användes var den plast som spändes på taket innan detta kläddes med granris. Vi småttingar som gjort allt grovjobb belönades med muskler av stål.

Kire och Nerös drabbades av KOL då de mest satt och rökte pipa. Av någon anledning hade någon kläckt idén att vindskyddet borde utrustas med pipa och tobak (?) Extra underligt då ingen rökte i vanliga fall. Men det var ett jädrans bolmande när vi var där. En gång ryckte nästan deltidssbrandkåren i Södra Tolsboda ut!

Förutom att röka pipa spelades på Spjuttjärn pinnhockey på vintern och vattenpolo på sommaren. Ingen av dessa är någon materialsport utan gick i Kajsa Wargs fotspår. Följaktligen användes vanliga skogspinnar som klubb och puck sågades till av en gren i lämplig storlek. Detta torde ha varit ursprunget till dagens ishockey. Allt var tillåtet men det blev ytterst sällan några större skador. Ett undantag var dock när Aknalp sköt ett slagskott från blå, rakt på Naffats haka så den sprack. Men det löste sig smidigt med att Naffats fick en bonustimme med pipan. Snart hade han rökt så mycket att illamåendet tog bort all smärta. Alla tyckte det var en fin inramning med den blodfläckade rinken! Vattenpolon följde samma tema. Minnet kanske sviker och någon bensinmacksboll kan ha förkommit. Men det jag kommer ihåg är att vi spelade med en T-spritsflaska till hälften fylld med vatten. Det gick fint utom de gånger den landade i huvudet med den hårda korken först. Vilket egentligen var själva syftet med matcherna. Man fick på köpet en vacker hudfärg när man badade i Spjuttjärn. Det fanns liksom ingen botten på sjön. Antalet partiklar bara ökade när man sjönk ned och försökte nå fast botten. Dessa partiklar skapade en fin bronsering av våra muskulösa kroppar.

Spjuttjärn, en av Kilsbergstjärnarna

Foto: Magnus Helleryd

Fåglar då? Jo det flög väl över några orrar och korsnäbbar då och då. Kungsörn som var tungt på den tiden passerade en gång mitt under en pinnhockeymatch. Mesar och kungsfåglar och strömstaren vid Guntjugan förstås. Men vintertid var det rätt magert. På sommaren vaggades man till sömns av nattskärorna. Om man lyckats skapa en dräglig sovmiljö vill säga. Ni som har varit på skjutfältet på sommaren vet att man inte är direkt ensam i skogen.

Hur var det nu med den där jämrans stöveln då? Jo det var ju den där fredagskvällen i december. Örebro – Garphyttan var som vanligt ingen match. Backen upp mot Storstenshöjden kan dock få den mest vältränade att få upp lungorna i munhålan. Sedan är det rätt enkelt till Dammenlägret. Ja förutom att det blir rätt mörkt. Nu kan man ju tycka att det värsta är gjort. Nästan- framme-syndromet ni vet? Men ack så fel det kan vara. Inte helt otippat var det oplogat från Dammen och upp på skjutfältet. Två hjulspår fanns dock. Det var bara att friska på och försöka hålla tungan rätt i mun. Vi gjorde väl någon mindre vägsyn men på det stora hela gick det rätt bra. Stora & Lilla Axsjön, passerades. Till höger nedanför Berga vid Guntjugan. Hoppsan, där försvann visst hjulspåret rakt fram. Men nu är man ju nästan

framme. Några kilometer till så är cykelsläpandet slut och vi är vid Tolstorp. Därifrån är det bara någon kilometers gångväg till vindskyddet. Att vi hittade dit i mörkret var knappast min förtjänst. Jag kommer bort på de mest konstiga ställen. Men väl framme så ordnade vi förstås med en rejäl brasa. Pipan gick varm och välförtjänt matsäck inmundigades. Att sedan lite la-

gom mör krypa ned i sovsäcken kändes inte helt fel. Brasan knastrade och på radion var det Izvestija-turneringen i ishockey. Sverige-Tjeckoslovakien om jag minns rätt. Nafats som var helt vaccinerad mot sport tyckte jag var helfläng som släpat med en radio upp i skogen. Själv njöt jag av spänningen. Jag återfördes bryskt till verkligheten då jag var mitt uppe i en kontring och precis fått en passning av Stisse Johansson, han som spelade i Södertälje, ni vet?

– Vad fan är det som luktar, sa plötsligt Nafats. Jo det var verkligen någon konstig lukt.

– Ja men du har ju dina stövlar i elden klant-skalle!

Från behagliga +30 till –10. Upp ur sovsäcken fort som böveln och ryckte stövlarna ur elden. Ja inte bara stövlarna utan också ena vanten visade det sig. Braseländet hade kalvat och lömskt smugit sig på mina persedlar mitt i matchen. Jämmer och ve! Ena stöveln var uppbränd till hälften. Denna visade sig fungera rätt hyggligt ändå även om det glappade och blev lite blött. Värre var det med vanten. Denna fårskinnsvante som tillsammans min sin kamrat ärligen inköpts på Hindersmässan för kontanta medel uppvisade nu ett stort hål

i dimension av ett medelstort äpple. Det blev kallt som bara kattsingen. Speciellt när vi cyklade hem på söndagen. Kung Bores frostiga lungor gjorde sitt bästa för att förfrysa mina vackra små händer.

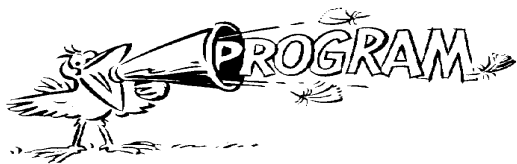
Ja! Det var historien om "Stöveln som brann". – Om gud vill - som de säger nere i Arabien, kommer ni kanske i något senare nummer av FiN att läsa historien "Sockerkoma i Resta".

Eder tillgivne

Peter Gustafson

Ragnarsson
FASTIGHETER AB

stöder detta nummer av
Fåglar i Närke!

Ungdomsaktiviteter - Se hemsidan www.nof-net.se under rubrik ungdomsgruppen

Exkursioner och resor mm

Torsdag 11- Söndag 14 oktober - Öland i bästa skådartid, stugorna i Grönhögen väntar på oss även i år. Där bor vi mycket strategiskt bara en kort biltur från Ottenby och Ölands södra

udde. Ingen skådarperiod är mer intensiv än de här höstdagarna och på Öland är det som allra mest spännande. Vad som helst i fågelväg kan dyka upp, och vi har stor nytta av att vara en blandad grupp med både nyfikna nybörjare och ärrade "gamla rävar" som kan allt om ögonbrynsstreck och handpenneprojektioner. Det här är en populär resa så anmäl dig så snart som möjligt. För prisuppgift och information, kontakta Ronnie Lindqvist 070-262 14 17.

Söndag 21 oktober - Höstexkursion till Yxnäset med ÖNF. Tillsammans med Östernärkingarna går vi ut till Yxnäsa Udde för att titta på flyttfåglarna. Höstfårgerna brukar vara som mest intensiva den här helgen och fåglarna är många. Ta med matsäck och något att grilla. Stövlar brukar vara nödvändiga. Samling vid p-platsen i Bondevrak kl 9.00

För mer information kontakta Gunnar Nilsson som leder exkursionen, på 019-24 66 77.

Lördag 3 november - Södra Hjälmarmarkanten. Vi skådar salskrakar och havsörnar på flera fina lokaler längs södra Hjälmarmarkanten. Fågellivet kan fortfarande vara intensivt så här i början av november. Samling kl 8.00 på p-platsen vid Coop Extra, Österplan för samåkning. För mer information, kontakta Ronnie Lindqvist 070-262 14 17.

Lördag 1 december - Örnkoll i Kvismaren. Vår nya tradition, att spana efter örnar från Öby kulle första helgen i december, är ett fint tillfälle att tillsammans med vänner ladda upp inför advent med lite fågelskådning. Kom hit du också! Ta med något varmt i matsäcken, putsa upp kikaren och hjälp till att hitta örnarna. För mer information, kontakta Ronnie Lindqvist 070-262 14 17.

2013

Lördag 5 januari - Artrace i Närke. Tävlingsen börjar kl 00.00 på valfri plats och kl 16.00

är det målgång på Gröna Grodan i Örebro där vi samlas för diskussioner, erfarenhetsutbyte, artgenomgång och för att kora vinnarna. Vandringspriset finns för närvarande hos The Dream Team, Leif och Ola.

Anmälan av lag bestående av minst 2 deltagare, görs till Håkan Persson, hakan.persson@nofnet.se eller tel. 076-551 56 81. Känner du att du gärna skulle vilja vara med men inte har några lagkamrater, hör av dig till Håkan, som samordnar med de lag som anmäler sig. För närmare information om ev. nya regler för året se vår hemsida, nofnet.se.

Vid resor med övernattningar tas en mindre avgift ut av deltagarna för administration och till fågelskydd. Om du vill ha hjälp med skjuts vid våra exkursioner kontakta respektive ledare. Bilresor betalas direkt till föraren med 6 kr/mil och resenär.

Inomhusmöten

Torsdag 18 oktober blir det två föredrag. Först berättar Matz Larsson om sin forskning om hur fåglar kommunicerar, Med lite ”flax” kommunicerar fågelflocken. Sedan visar Magnus Friberg bilder och berättar om Utklippan - den sista utposten.

Torsdag 15 november kommer Ingemar Lind på besök. Han visar filmen I myskoxens rike och visar också litet stillbilder. Entréavgift 30 kr exkl. fika.

2013

Torsdag 17 januari kommer Tord Larsson och berättar och visar bilder från sin resa till Fiji-öarna i Söderhavet.

Torsdag 21 februari är det **årsmöte** och därefter visar Torbjörn Arvidson spännande bilder. Torsdag 21 mars kommer Henrik Waldenström. Torsdag 18 april blir det Staffan Åkeby som berättar och visar bilder.

Inomhusmötena äger rum kl 19.00 i Vasakyrkan, Vasagatan, Örebro

Ringmärkta fåglar

Ringar från döda eller avlästa data från levande fåglar sänds till:

Naturhistoriska riksmuseet, Ringmärkningscentralen, Box 50 007, 104 05 Stockholm tel. 08-5195 40 80. Fax 08-5195 42 44.

Uppge plats, omständigheter som dödsorsak, tid m m för fyndet.

Rapportera via webb:

<http://www2.nrm.se/rc/rc-formular.html.se>

Fågelakuten

Besvarar frågor om skadade eller tillvaratagna fåglar. Tar hand om skadade fåglar för rehabilitering. E-post: fagelakuten@telia.com. Se även vår hemsida: www.nofnet.se

Fågeldoktor'n

Staffan Ullström, Gällersta PL 20, 705 94 Örebro, tel. 019-23 92 37

Övriga

Leif Sandgren, Örebro, tel. 070-256 73 95

Tage Carlsson, Vretstorp, tel. 0582-66 00 11

Leif Bertilsson, Fjugesta, tel. 0585-311 46

Ulla Wallin, Frövi, tel. 0581-331 79

Statens vilt

Den som påträffar ett dött djur av nedanstående arter skall anmäla detta till polisen för vidarebefordran till något av landets större naturhistoriska museer.

Artlista för fåglar:

Fiskgjuse	Svarttärna
Bivråk	Storkar
Örnar	Rördrom
Glador	Lunnefågel
Kärrhökar	Salskrake
Falkar	Svarthalsad dopping
Tornuggla	Skärfläcka
Hökuggla	Gråspett
Berguv	Vitryggig hackspett
Fjälluggla	Mellanspett
Lappuggla	Kungsfiskare
Slaguggla	Härfågel
Fjällgås	Blåkråka
Skräntärna	Sommargylling

NOF:s försäljningsmaterial

NOF-kåsa, mörkgrön, m. NOF-logga	30 kr
NOF-dekal små	3 kr/st
stora	10 kr/st
Artlista Närke	gratis
Småfågelholk	70 kr/st
Knip och Uggleholk	325 kr/st
Porto + frakt tillkommer	

Vill du handla? Vänd dig till **Bengt Jalsborn**
Vallnäs vägen 3, 703 58 Örebro, Tel. 019-12 70 80,
070-113 47 99. E-post: b.jalsborn@glocalnet.net

Regionala rapportkommittén (Rrk)

Rapportmottagare:

Lage Johnson, Bondvrak, 715 92 Stora Mellösa,
Tel. 019-44 62 83 eller 070-309 00 00
E-post: lage.johnson@hotmail.com

Övriga medlemmar:

Magnus Friberg, Peter Gustafson, Andreas Sandberg och Johan Åhlén

NOF:s tjejgrupper

Annika Lorin, Tel: 019-24 48 46

Ami Sundén, Tel: 070-944 73 00

NOF:s Ungdomsgrupp

Albin Lundkvist, Sörbyvägen 19, 702 21 Örebro.
Tel. 076-822 12 15

E-post: jagheteralbin_90@hotmail.com

Andreas Tranderyd, Andréns väg 5, 692 37 Kumla. Tel. 073-717 08 52

E-post: andreas.tranderyd@hotmail.com

Anders Bro, Viktoriagatan 20,
703 55 Örebro. Tel. 019-611 83 34, 073-849 73 94

E-post: bro.anders@telia.com

Osetkommittén

Kommittén för skötsel av naturreservatet Oset-Rynningeviken. NOF:s representant är:

Leif Sandgren, Tuppa Klaras väg 18, 702 29 Örebro
Tel. 070-256 73 95. E-post: leif.sandgren@telia.com

Svansjön Tysslingen

NOF:s representant i stiftelsen:

Helny Olsson, Arvaby, 719 95 Vintrosa, Tel 019-29 90 03 eller 070-5762981. E-post: helny@telia.com

Skjutfältsbesök?

Planerar du utflykt till Kilsbergen och skjutfälten kan du kolla på webbplats www.skjutfalten.se vilka dagar dessa är avlysta.

Kamakura

10x25 MR3

välkommen in i butiken för övrigt sortiment

*Förstklassiga kikare
för alla lägen!*

Tubkikare
SP66ED Paket
inkl. 25x okular & väska

Innehållsförteckning

Ordföranden har ordet Hans Waern	1
Nya NOF-medlemmar	1
Omslagsbild: Kärrsnäppa <i>Calidris alpina</i>	2
Exkursion till Yxnäset/Segersjö 9 april Gunnar Nilsson	3
Skådning och oväder i Stockholms skärgård 14 april Ronnie Lindqvist	4
Klåvudden 29 april Kent Halttunen	6
Dubbla dubbelbeckasiner Ronnie Lindqvist	6
Stadsparken 12 maj Ronnie Lindqvist	7
Reträtten 16 maj Marianne Johansson	8
Nattfågellyssning 1 juni Rolf Hagström	9
Resan till Gotland och Stora Karlsö 24 - 27 maj Elisabeth Svensson	10
Ett rörsångarbo blev höjdpunkten på Atlasracet Kent Halttunen	14
Atlasinventeringshelg 9-10/6 Ronnie Lindqvist	15
Vadarkursens avslutning i Oset Kent Halttunen	16
Fler vadare än väntat i Oset Kent Halttunen	17
Berguvskväll & morkulledrag Anastasia Vera Valenta	18
Första höstutflykten Anders Bro	20
Mina utflykter till Villingsbergs skjutfält Anders Jonsson	22
Falkutsättning i Närke 2012 Michael Andersson	23
Island – ett eldorado för en fågelskådare Pär O Wendelstam	24
Per Alström: Mitt liv som fågelskådare Tord Sundström och Åke Lorin	26
Ronnie Lindqvist gillar att inventera Kent Halttunen	27
Per Alström: Mitt liv som fågelskådare Tord Sundström och Åke Lorin	28
OBSat i Närkemarker perioden juni - augusti Hans Waern	29
Stöveln som brann Peter Gustafson	33
Program	35